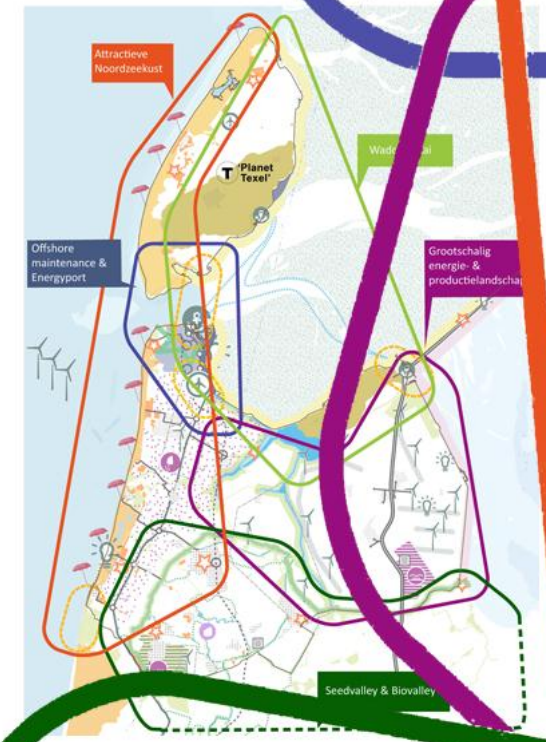

Regionaal Ambitiedocument

Kop van Noord Holland

December 2015

De Kop Werkt!

Provincie Noord-Holland

gemeente Den Helder

gemeente Hollands Kroon

Gemeente Texel

.txl

Gemeente Schagen

VOORWOORD

Geachte raadsleden,

De krachten bundelen.

Krachten bundelen, dat is waar ‘De Kop Werkt’ voor is opgericht.
Dat is ook waarom wij het regionale Ambitiedocument en het investeringsoverzicht aan u voorleggen.
In het regionale Ambitiedocument leggen we de concrete doelen vast waar we samen aan willen werken. Met het investeringsoverzicht voegen we daad bij woord. De gezamenlijke doelen krijgen een budget van de regio mee, zodat realisatie ook praktisch mogelijk wordt.

Door samen te werken en concrete doelen na te streven wordt voor de regio zelf, maar vooral ook voor anderen inzichtelijk wat de ambitie van de Kop van Noord Holland is. Met het ambitiedocument willen we samen andere overheden benaderen om de financiering van belangrijke projecten te steunen.

Het doel is om de door de gemeenten ingezette middelen minimaal te verdubbelen. Waardoor er een multiplierеffect voor de regio kan ontstaan.

Nu liggen de documenten voor ter besluitvorming bij de regionale raadscommissie en vervolgens in de vier gemeenteraden. Ik roep u op om de kansen te zien van een gedeelde ambitie en de durf te tonen om deze samen te verzilveren.

Tot ziens en groeten,

Jelle Beemsterboer
Wethouder

INHOUD

	Blz.
Inleiding	4
Regionale ambities en opgaven	6
Attractieve Noordzeekust	8
Offshore maintenance & Energyport	13
Waddenbaai	17
Grootschalig energie- en Productielandschap	20
Seed Valley & BioValley	23
Algemene regionale opgaven	26

Bijlage 1	Transities en context
Bijlage 2	Kernkwaliteiten

INLEIDING

AANLEIDING

Ruimte voor Vraag maakt onderdeel uit van het programma ‘De Kop Werkt!’, waarbinnen de publieke overheden in de Kop van Noord-Holland (de Kop) samenwerken. De regio wil daarmee ruimte geven aan de ontwikkeling van de kansrijke economische clusters, zorgdragen voor een gezonde woon- en leefomgeving, de omgevingskwaliteiten benutten en versterken en zo een goed en internationaal concurrerend vestigingsklimaat bieden. Vooruitkijken en samenwerken op regionale schaal is noodzakelijk om in te kunnen spelen op de transities op het gebied van energie en klimaat en op ontwikkelingen binnen de economische clusters.
De stuurgroep ‘De Kop Werkt!’ (DKW) pleit voor regionale samenwerking zodat gemeenten kansen gezamenlijk optimaal kunnen verzilveren. Daarnaast is het minstens zo noodzakelijk om te anticiperen op ingrijpende demografische veranderingen in de Kop zoals ontgroening, vergrijzing en dalende (beroeps)bevolking. Deze veranderingen in de bevolkingssamenstelling hebben invloed op onder andere de woningbouwvraag, voorzieningen, zorg, de arbeidsmarkt en daarmee de economische mogelijkheden. Met een integrale aanpak (sociaal, economisch en planologisch) verwacht de stuurgroep DKW van de Kop een vitale regio te maken waar de economie bloeit, interessante woonlocaties te vinden zijn en de leefomgeving van hoge kwaliteit is.

DOELSTELLING AMBITIEDOCUMENT:

Dit is een regionaal-ruimtelijk ambitie-document waarmee gemeenten en provincie makkelijker aan kunnen geven welk type ontwikkelingen ze op welk type plekken wenselijk vinden. Op basis van een gezamenlijk toekomstbeeld kunnen ze beter inspelen op ontwikkelingen en initiatieven van derden en hier ruimte aan geven. De gezamenlijke aanpak moet leiden tot versnelling van ontwikkelingen en procedures en het creëren van draagvlak en enthousiasme. De samenwerking leidt tot het prioriteren van ontwikkelingen, tot het benoemen van strategische projecten en daarmee tot meer focus (capaciteit, geld en tijd) en meer synergie tussen projecten en partijen. Dit is vertaald in een nieuwe regionale uitvoeringsagenda en investeringsprogramma.

Het schetst met een wervend toekomst-perspectief de samenhang, kansen en opgaven op regionale schaal. Het biedt zo bouwstenen om te komen tot een gezamenlijk gedragen koers en kader in ruimtelijk ordeningsbeleid, gebaseerd op bestaande en te versterken kwaliteiten, nader uit te werken door de regio.

Het toekomstperspectief is vertaald in ambities en concrete acties. In het bijbehorend regionaal investeringsprogramma wordt een prioritering (focus) gegeven aan te financieren regionale opgaven.

HET AMBITIEDOCUMENT BESTAAT UIT:

- TOEKOMSTBEELD
- AMBITIES & OPGAVEN
- UITVOERINGSAGENDA
- INVESTERINGSPROGRAMMA

DIT DOCUMENT IS NA VASTSTELLING IN DE GEMEENTERADEN:

- LEIDRAAD VOOR TOEKOMSTIGE REGIONALE ONTWIKKELING
- AANZET TOT PUBLIEK-PRIVATE SAMENWERKING
- TOETSINGSKADER VOOR INITIATIEVEN

SAMENWERKING

Provincie en gemeenten hebben de afgelopen jaren samen opgetrokken in het kernteam Ruimte voor Vraag. Er is geput uit lopende projecten en onderzoeken, in een continu proces van informeren, halen en brengen.
Dit regionaal Ambitiedocument is een vervolg op het Basisdocument “Ruimte voor Vraag, Vraag naar Ruimte”, vastgesteld in de Stuurgroep ‘De Kop Werkt!’ in december 2013 en de ambtelijke handreiking Ruimte voor Vraag (juli 2015), opgesteld door provincie Noord-Holland in samenwerking met de gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Schagen en Texel.

LEESWIJZER

HORIZON EN STATUS

Het regionaal Ambitiedocument geeft op het schaalniveau tussen gemeentelijke en provinciale structuurvisies richting en samenhang aan ruimtelijke ontwikkelingen.
De tijdhorizon is 2016-2040.
Het maakt onderdeel uit van het programma ‘De Kop Werkt!’ en valt daarmee onder de gelijknamige stuurgroep.

De uitgangspunten worden betrokken bij de eerst volgende herzieningen van provinciale, regionale en gemeentelijke structuurvisies/omgevingsplannen.

INDELING

Na deze inleiding wordt per “frame” eerst een toekomstbeeld beschreven op basis van (bestaande of nieuwe) kansrijke ruimtelijke ontwikkelmogelijkheden en (lopende) projecten. Een frame is een samenhangend gebied in de regio. Het toekomstbeeld wordt weergegeven op een ambitiekaart voor het betreffende frame.
Na het toekomstbeeld van een frame worden de ambities beschreven. Vervolgens worden de regionale strategische opgaven aangegeven. De opgaven bestaan uit te nemen acties, die randvoorwaardelijk zijn voor het realiseren van het beschreven toekomstbeeld.

In bijlage 1 komen de belangrijkste transities en de implicaties hiervan voor de Kop aan de orde en wordt de Kop in een bredere context beschreven.

In bijlage 2 worden de belangrijkste kernkwaliteiten van de Kop toegelicht: de kusten, kernen, havens, het productielandschap en het groenblauw recreatief raamwerk.

REGIONALE AMBITIES EN OPGAVEN

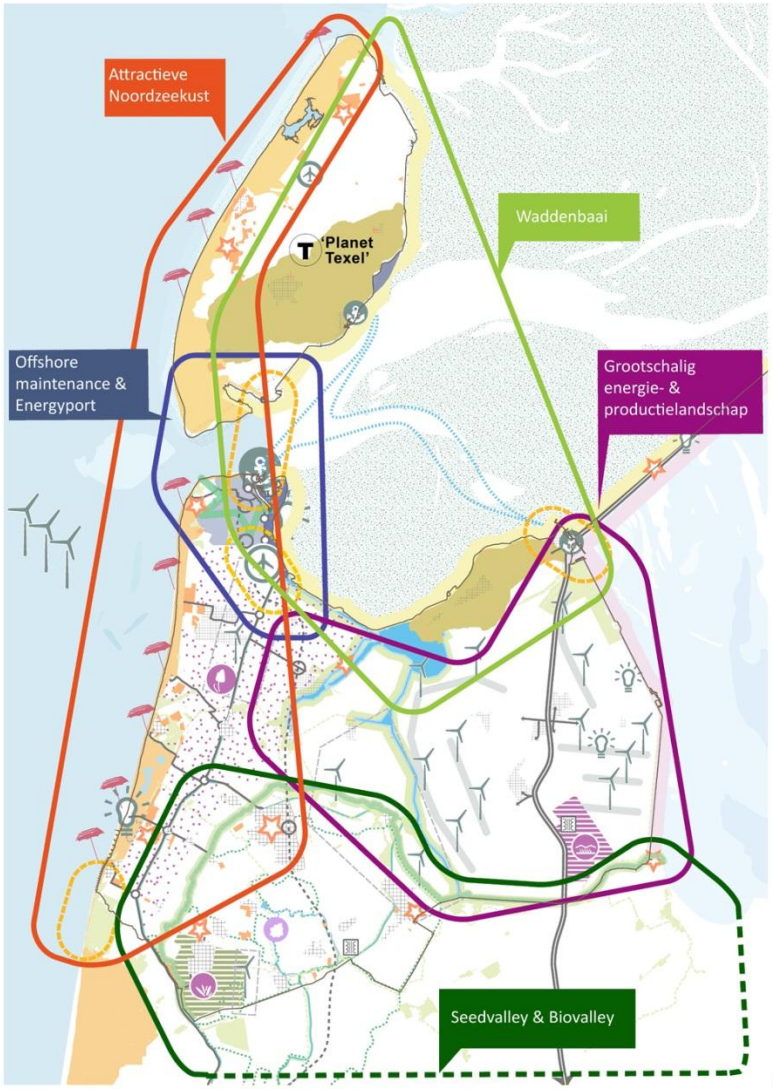

ambitiekaart Kop

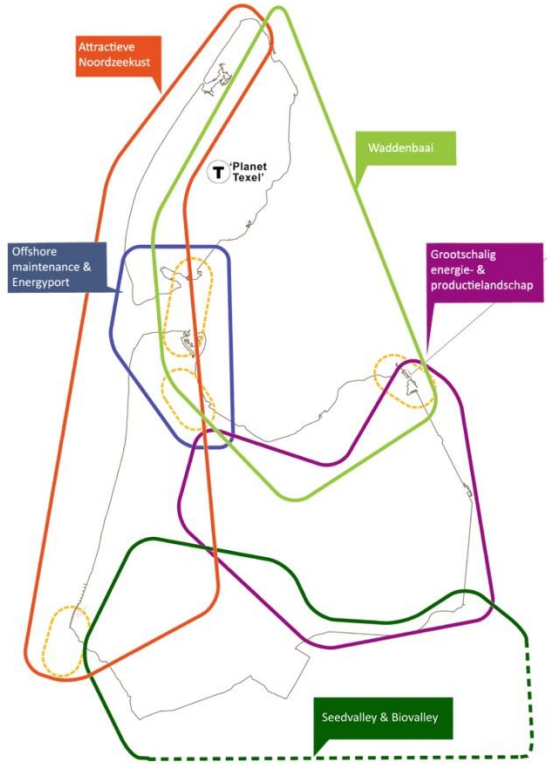

overzicht frames en schakels

IN DIT DOCUMENT WORDEN DE REGIONALE AMBITIES BESCHREVEN. DE AMBITIES ZIJN ONDERVERDEELD IN VERSCHILLENDE 'FRAMES'. IN DE FRAMES WORDT EERST EEN MOGELIJKE TOEKOMST IN 2040 GESCHETST OP BASIS VAN (BESTAANDE OF NIEUWE) SAMENHANGENDE ONTWIKKELKANSEN EN LOPENDE PROJECTEN. VERVOLGENS WORDEN DE OPGAVEN BENOEMD DIE IN HET 'HIER EN NU' UITGEVOERD MOETEN WORDEN OM BIJ TE DRAGEN AAN DE REALISATIE VAN HET GESCHETSTE TOEKOMSTBEELD.

KIJKEN NAAR DE TOEKOMST

De kansen voor de Kop komen onder andere voort uit de huidige kwaliteiten, de ambitie bij de diverse projecten en de kracht van de vijf economische clusters: agribusiness, marine-maritiem & offshore, duurzame energie, vrijetijdseconomie en medisch. Om deze kansen te benutten en effectief in te spelen op de economische en demografische veranderingen is het van belang een gezamenlijk beeld te schetsen van een gewenste toekomstige ontwikkelingsrichting (*stip aan de horizon*). Daarbij moeten de volgende vragen beantwoord worden:

- Welke condities zijn nodig als we de economische clusters willen versterken en hoe wordt voorzien in voldoende arbeidskrachten?
- Welke ruimte is op welke plek nodig om initiatieven te laten slagen?
- Hoe kunnen we de kwaliteit van de woonmilieus en woningvoorraad versterken?
- Welke aanpassingen aan het voorzieningenniveau zijn nodig en hoe kunnen we de kernen leefbaar houden?
- Hoe vergroten we de aantrekkingskracht van de omgeving voor bewoners en bezoekers?

Ruimte voor Vraag richt zich op het regionale deel van deze vragen, daar waar gemeentegrensoverschrijdende samenwerking essentieel is voor de ontwikkeling en positionering van de Kop in (inter-)nationaal verband.

FRAMES & AMBITIEKAART

Het mogelijk toekomstperspectief wordt beschreven en voor de beeldvorming ook weergegeven op een ambitiekaart.

De grenzen van de frames zijn indicatief en frames overlappen elkaar.

Het geschetste toekomstperspectief per frame is gebaseerd op huidig beleid en activiteiten, trends op het gebied van economie en demografie en een analyse van de kernkwaliteiten in de Kop. Dit is uitgebreid beschreven in bijlage 1 en 2.

DE MOGELIJKE TOEKOMSTPERSPECTIEVEN VOLGENS DE AMBITIEKAART / FRAMES LOPEN VOORUIT OP HET HUIDIG BELEID EN TE MAKEN KEUZEN.

ZE ZIJN BESCHREVEN VANUIT EEN MOGELIJKE TOEKOMST.

HET DOEL IS KANSEN EN OPGAVEN INZICHTELIJK MAKEN VANUIT REGIONAAL PERSPECTIEF, VOORTBOUWEND OP LOPENDE ONDERZOEKEN EN PROJECTEN EN UITGAANDE VAN EEN GOEDE REGIONALE SAMENWERKING.

HET MAAKT HET MOGELIJK KRACHTEN TE BUNDELEN, STRATEGIEËN TE FORMULEREN, KEUZES TE MAKEN EN DOELSTELLINGEN TE HALEN.

ER ZIJN DE VOLGENDE FRAMES:

- **ATTRACTIEVE NOORDZEEKUST**
- **OFFSHORE MAINTENANCE & ENERGYPORT**
- **WADDENBAAI**
- **GROOTSCHALIG ENERGIE- EN PRODUCTIELANDSCHAP**
- **SEED VALLEY & BIOVALLEY**
- **ALGEMENE REGIONALE OPGAVEN**

Frames
- Attractieve Noordzeekust
- Schakel

Attractieve kust
- Kustplaats/strandopgang
- Concentratiepunten kust
- Binnenduinrand
- Verblijfsrecreatie
- Kustversterking
- Natuurgebieden bos
- Nationaal Natuur Netwerk
- Bollenconcentratiegebied

Achterland verbonden
- Schagen en Den Helder
- Overige kernen
- Attractie/museum
- Kustroute N9
- Spoorlijn + station
- Westfriese Omringdijk
- Te versterken relatie kust-achterland
- Stelling van Den Helder
- Waddenkust

ambitiekaart -Frame
Attractieve Noordzeekust

ATTRACTIEVE NOORDZEEKUST

TOEKOMSTBEELD

De Kop heeft zich meer en meer geprofileerd als dé drie-kustenregio van Nederland, met Noordzeekust, Waddenkust en IJsselmeerkust op maximaal 30 km van elkaar. Het eigen karakter van iedere kust en de specifieke kwaliteiten zijn verder uitgebouwd. Hier heeft ook de Noordzeekust van geprofiteerd. Kust en achterland zijn meer met elkaar verweven, zodat het toeristische product afwisselender en interessanter is geworden. De gasten uit binnen- én buitenland verblijven hier steeds meer voor een langere periode, verspreid over een groot deel van het jaar en keren terug voor een volgend bezoek.

De 'mengzone-strategie' voor de Noordzee-kust, een strategie om de verschillende functies en belangen zo goed mogelijk in een duurzame balans te brengen voor de specifieke locatie, is succesvol gebleken. Er is maatwerk geleverd in de balans tussen het veelzijdig landschap met zee-strand-duinen-bos-waardevolle natuurgebieden, het agrarisch bollen- en productieland en het recreatief-toeristisch gebruik. Door het steeds duurzamere karakter van de bollenteelt is bijvoorbeeld recreatief medegebruik steeds beter mogelijk en gaan natuur en productie makkelijker samen.

Er is intensief samengewerkt tussen betrokken partijen in het gebied om de vruchtbare wisselwerking in deze 'mengzone' te bereiken. Het publiek belang is geborgd en er is ruimte voor initiatieven voor ondernemers. Aan de hand van concrete casussen en maatwerk is steeds gekeken wat men voor de anderen kon betekenen, hoe 'zachte waarden' beschermd konden worden en waar dubbelfuncties mogelijk zijn. Juist de wisselwerking tussen de functies, een betere landschappelijke inpassing van economische functies als een nieuwe onderzoeksreactor (Pallas) en het toeristische medegebruik van onder andere het bollenlandschap zijn de kracht van het gebied geworden. Toeristische attracties en evenementen onderbouwen en versterken de beleving van het gebied en het eigen profiel. Gelet op de ontwikkelingen op en rond de onderzoekslocatie Petten is het toekomstbeeld voor deze locatie een doorontwikkeling tot een Energy & Health Campus.

De kwaliteit en herkenbaarheid van de kustplaatsen en de verblijfsaccommodatie is verbeterd. De kustplaatsen werken samen om de streek een helder profiel te geven en daardoor optimaal toeristen te kunnen werven en behouden. Ze hebben daarbinnen ieder hun eigen identiteit versterkt, geïnspireerd op de cultuur(historie), het aanliggende landschap en/of het eigen aanbod aan voorzieningen. Er zijn regionale afspraken gemaakt over de kwantiteit en kwaliteit van verblijfs-accommodaties.
Het aanbod is specifieker gemaakt, het segment is gemoderniseerd en is meer toegespitst op de behoefte van de verschillende doelgroepen. Het proces van uitponden en verloedering is gekeerd.
Er is geïnvesteerd in kwaliteitsverbetering en duurzaamheid van de bestaande parken.
Er is gekeken hoe verblijfsaccommodaties met elkaar samenhangen. Daarnaast is heel specifieke verblijfsaccommodatie toegevoegd, daar waar het de regio versterkt en bijdraagt aan de kwaliteit van het landschap. Zo zijn er voorzieningen die inspelen op de basic-beleving van rust en de natuur, behoefte aan comfort en veiligheid en het gemoderniseerde laag-midden segment. Ook is er een relatie gelegd met het woningbouwprogramma en tijdelijke huisvesting.

De infrastructuur en bereikbaarheid zijn afgestemd op de beleving van het Noordzee-kustlandschap. 'Kustweg N9' bedient de verschillende Noordzee-kustplaatsen op het vasteland met herkenbare vormgeving van deze rijksweg (afslagen, snelheidsregime, belijning, beplanting, bewegwijzering).

De weg is zo één van de identiteitsdragers van het bollen-kustlandschap.
De kustweg is wat betreft doorstroming verbeterd, bij de randweg Alkmaar en aansluitingen in oost-west richting. Er is sprake van een duurzame goed ontsloten kustroute.
De OV-knooppunten Schagen, Den Helder-Zuid en Den Helder bedienen de kust en vormen concentratiepunten voor (stedelijke) voorzieningen. Hiermee blijft de recreatieve aantrekkingskracht niet beperkt tot een smalle kuststrook, maar profiteert een groter gebied van groeiende bezoekersaantallen. De Texelhopper maakt een snelle overtocht tussen Den Helder en Texel via OV mogelijk. Dergelijke alternatieve vervoersconcepten vinden navolging op kansrijke plekken in de regio.

De grote afwisseling tussen rust en dynamiek is verder uitgebuit en de bereikbaarheid is hierop afgestemd. De grotere stromen toeristen worden via goed bereikbare parkeerplaatsen in de kustplaatsen opgevangen; andere plekken zijn alleen te voet te bereiken of per (huur-) fiets vanaf recreatieve transferia. Er zijn groene routes voor langzaam verkeer vanaf de Noordzeekust naar de historische steden met hun winkel- en culturele voorzieningen, de Westfriese Omringdijk, de Afsluitdijk en de andere kusten.

Op het Waddeneiland Texel, zijn slimme en nieuwe combinaties op het gebied van toerisme, economie, duurzaamheid, ecologie en landschap hét visitekaartje voor het eiland. Het sterke merk 'Planet Texel' (Toerisme Economie X Ecologie Landschap) heeft daarmee een nieuwe duurzame impuls gekregen naast de producten van eigen bodem. De kwaliteitsverbetering van Duindorp De Koog laat dit bijvoorbeeld zien.

De kwaliteit van Den Helder- Vestingstad aan zee is verder uitgebouwd met (nieuwe) invullingen van Helderse cultuurhistorische gebouwen zoals Willemsoord, de vesting en de forten. Den Helder ademt nu de sfeer van een maritieme stad. Ook voor toeristen op Texel en aan de Noordzeekust is het interessant om de havenstad te bezoeken. De entrees bij de veerpontaanlandingen aan beide zijden van het Marsdiep zijn verbeterd en weerspiegelen ieder de kwaliteit van de omgeving.

Zuidelijker ligt Schagen, als complete en historische stad nabij De Noordzeekust en de Westfriese Omringdijk. De stad is nog steeds de spil tussen de omliggende dorpen en heeft een uitgebreid winkel- en marktaanbod, dat door steeds meer kusttoeristen is ontdekt. De relatie tussen stad en kust, 'Schagen aan Zee', is versterkt door herontworpen verbindingen voor auto, fiets en voetgangers.

De kustveiligheidsprojecten zoals de multifunctionele klimaatdijk van Den Helder en het kustversterkingsproject bij de Hondsbossche Zeewering hebben het kustlandschap meer smaak gegeven. Hier vormen de noodzakelijke technische maatregelen aanleiding voor een nieuw vormgegeven overgang van kust naar achterland en geeft een impuls voor de betreffende kustplaatsen. Door de samenwerking tussen verschillende partijen bij de kustveiligheidsopgave aan het Marsdiep is de potentieel aantrekkelijke ligging van Den Helder aan zee ten volle benut. De multifunctionele dijk verbindt de stad en de zee op een bijzondere manier en nodigt uit om te bezoeken.

Kustplaatsen Petten en Camperduin, met een gedeelde ligging aan de uiteinden van de Hondsbossche Zeewering, trekken samen op met het aanbieden van nieuwe activiteiten op het brede strand. Ook Sint Maartenszee, Callantsoog, Groote Keeten en Julianadorp zijn als kustkernen gezamenlijk opgetrokken en hebben een eigen 'claim' (profiel) en marketing ontwikkeld om dit kustgebied als bestemming op de kaart te zetten.

De leefbaarheid in de dorpen langs de Noordzeekust is door al deze ingrepen verbeterd.

ATTRACTIEVE NOORDZEEKUST

AMBITIES PUNTSGEWIJS

- De Noordzeekust is gekoppeld aan de andere kusten in de Kop: Waddenkust en IJsselmeerkust.
- Hoogwaardig recreatief en toeristisch 'product' Noordzeekust: duurzame balans tussen diverse en hoogwaardige recreatie en toerisme in een veelzijdig landschap + waardevolle natuur + symbiose met economische functies (recreatie, Pallas, bollen en overige agrarische functies).
- 'Mengzone-strategie', maatwerk en goede samenwerking partijen. Afwisseling bereikbaar en luw; drukte en rust.
- Onderzoekslocatie Petten door ontwikkelen tot een Energy & Health Campus.
- Goede verbindingen met het achterland en cultuurhistorie (Westfriese Omringdijk, Zuiderzeestadjes, groene routes en recreatieve voorzieningen).
- Realiseren toeristische knooppunten en op de belangrijkste toeristische knooppunten zijn toeristische overstappplaatsen (TOP's) gerealiseerd.
- Aantrekkelijke kustplaatsen met eigen identiteit en onderscheidend profiel.
- Regionale Kwaliteitsverbetering verblijfsaccommodaties en kwantitatieve afspraken.
- Planet Texel: innovaties op het gebied van toerisme/economie X ecologie/landschap.
- Planet Texel: revitalisatie Duindorp De Koog,
- Den Helder: Vestingstad aan zee; vitaal, goede relatie stad - haven en aantrekkelijk cultuurhistorisch erfgoed.
- Schagen: complete historische (markt)stad in West Friesland, Schagen aan zee en spil omliggende kernen.
- 'De Kustweg N9' inclusief aansluitingen is een weg passend bij de identiteit van de Noordzeekust.
- OV-knooppunten worden optimaal benut.
- Optimale synergie tussen kustveiligheids-projecten (HBZW en multifunctionele Klimaatdijk Den Helder).
- De relatie tussen Petten-Camperduin is geoptimaliseerd: breed strand-dijk-badplaats en binnendijkse spin off.
- De (vaar)verbinding Texel – Den Helder is optimaal: routing + kwaliteit aanlandingen veerboot, kwaliteit entree en beleving 'Waddengevoel'.

OPGAVE 1:

INTEGRALE ONTWIKKELING ATTRACTIEVE NOORDZEEKUST

ACTIES PUNTSGEWIJS

- Het opstellen en uitvoeren van een regionaal Noordzeekustprogramma voor het versterken van het toeristisch-recreatieve aanbod. Binnen dit programma aandacht voor 'mengzone als strategie': (duurzame balans en samenhang tussen) kustveiligheid, natuurontwikkeling, identiteit kustplaatsen, tegengaan verzilting, economische / agrarische functies en N9 als kustweg. Inclusief profilering en segmentering van het toeristisch/economisch aanbod en afgestemd op de ecologische draagkracht van de Natura 2000 gebieden.
- Opstellen van een masterplan voor de gehele onderzoekslocatie Petten en zijn omgeving.

OPGAVE 2:

KWALITEITSVERBETERING VERBLIJFSRECREATIE

ACTIES PUNTSGEWIJS

- Opstellen en uitwerken regionale Visie Verblijfsrecreatie met als resultaat onder andere regionale afstemming op basis van een kwantitatieve en kwalitatieve afweging.
- Onderzoek mogelijkheden / wenselijkheden (financiële of procesmatige) ondersteuning bij herstructureringsopgave ‘nieuw voor oud’.

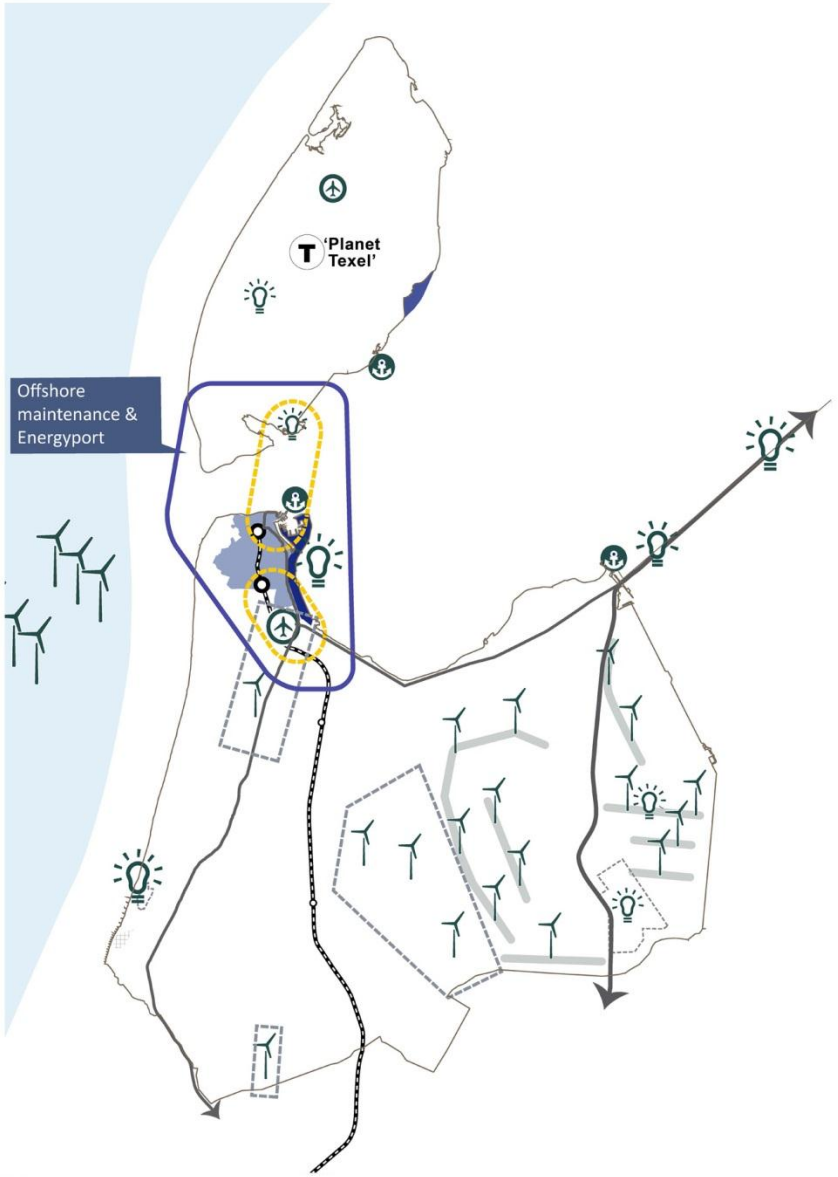

Frames
- Energyport Den Helder
- Schakels

Offshore en energie
- HIC (havengebied) Den Helder
- Den Helder stad
- Zeehavens
- Innovatie in energie
- Planet Texel
- Zoekgebied Wind op Land
- Windpark Wieringermeer
- Duurzaam energyport
- Windparken op Zee
- Spoor, N9, N99 en A7
- Lucht- en helihaven

ambitiekaart -Frame
Offshore maintenance & Energyport

OFFSHORE MAINTENANCE & ENERGYPORT

TOEKOMSTBEELD

De Kop profileert zich als kenniscentrum rondom (duurzame) energie. Er vindt onderzoek en ontwikkeling plaats naar betere duurzame technieken en energie wordt ontwikkeld en geproduceerd, zowel op land als op zee. Door ruimte te bieden aan experimenten en innovatie en door de samenwerking en kennisuitwisseling tussen de vele (duurzame) energieprojecten is de Kop een echte Energyport geworden. De verschijningsvorm is divers: de traditionele offshore (gas en olie) en wind-op-zee in de Noordzee, de getijdecentrale bij NIOZ, de grootschalige wind-op-land projecten zoals Windpark Wieringermeer en het ECN Testpark Wieringermeer. Verder het Energieonderzoek Centrum Nederland in Petten als het belangrijkste Nederlandse onderzoeksinstituut op het gebied van hernieuwbare energie. En ook De Nieuwe Afsluitdijk met het Off grid test center waarin met getijdenturbines, windmolens en zonnepanelen een onafhankelijk energiecircuit is opgezet, Blue Energy en 'Planet Texel' met innovaties in duurzame energie en zelfvoorzienendheid. Verder speelt de Kop een belangrijke rol bij de toenemende vraag naar biomassateelt op zee en de CO2-opslag op zee.

Den Helder vormt het natuurlijk brandpunt van Offshore maintenance & Energyport Noord-Holland Noord. De haven is verder ontwikkeld als spil van de regionale economie. Het bundelen van kennis en ervaring en de afstemming met andere offshore-havens in Nederland heeft geleid tot een duidelijk eigen profiel van de haven van Den Helder in (inter-)nationaal verband: een op een sterke offshore toegeruste haven, een innovatieve en logistieke kennis- en service hub voor de olie & gas en duurzame energiebranche in het zuidelijk deel van de Noordzee. De kracht van Den Helder ligt in de ontwikkeling van veel Nederlandse maritieme kennis. De kracht ligt tevens in de snelheid van de afhandeling van de schepen: Den Helder is een echte pitstop haven, waar faciliterend ondernemerschap een kernkwaliteit is. De strategische ligging ten opzichte van het continentaal plat is verder benut en Den Helder vervult een vanzelfsprekende rol bij het onderhoud, de logistiek en bevoorrading van windmolenparken en platforms op zee. Bij de wind-op-zee projecten heeft Den Helder ingespeeld op de markt door onder meer het faciliteren van een testcentrum voor de fundering van windturbines. Ook bij de afbouw van olie- en gasplatforms heeft deze haven een belangrijke rol gespeeld.

De multimodale bereikbaarheid heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan het succes van Den Helder. Werknemers worden via de luchthaven ingevlogen naar platforms in de Noordzee of vertrekken per schip vanuit de haven. N9, N99 en A7 en OV-knooppunten vormen toevoerroutes voor materieel en personeel voor de haven.

De civiel-militaire samenwerking in de haven van Den Helder is steeds belangrijker geworden. Deze alliantie heeft wederzijds voordeel opgeleverd bij het gebruik van de haven, de financiering, het betrekken van het rijk, het aantrekken van geschoold personeel en het aanbieden van specifiek onderwijs (kennishaven). Er is voldoende ruimte in de haven voor de vraag vanuit de markt. De haven is zo ingericht dat zowel de offshore maintenance als de marine beiden functioneren, waarbij de functionaliteit van de marine steeds een vereiste is geweest. Er is geïnvesteerd in de optimalisering van het havenareaal, het vrijmaken van kadelengte, het realiseren van haven gerelateerde bedrijventerreinen als Kooypunt en het Regionaal Haven gebonden Bedrijventerrein. Daarbij zijn ook andere havens en bedrijventerreinen in de regio betrokken.

Al deze maatregelen hebben voor de middellange *termijn de gewenste groei- en schuifruimte opgeleverd.*

Daarnaast is de samenwerking tussen de havens verbeterd en heeft elke haven zijn specialisme. Vanuit de bestuursopdracht havens (De Kop Werkt!) is gestuurd op de complementariteit en vitaliteit van de havenplaatsen in de Kop.

Offshore en marine hebben elk een goede plek gekregen en functioneren goed. Bij elke ontwikkeling is gewaarborgd dat natuurkansen mee ontwikkeld zijn.

De kwaliteit van de zuid-entree van Den Helder doet recht aan de rol van Den Helder als innovatieve energyport en havenstad. Hier hebben gemeenten Den Helder en Hollands Kroon een gezamenlijke visie ontwikkeld hoe de entree de ambitie van de havenstad kan weerspiegelen en hoe Den Helder zich wil presenteren aan de bewoners, bezoekers van de stad en Texelgangers. Daarbij is aandacht besteed aan de wijze waarop de toevoerassen N9, N99/A7 en het Noordhollands Kanaal samenkomen met verschillende (haven)bedrijventerreinen en de luchthaven. Als onderdeel van de visie is een samenhangende groeninrichting geschetst en is betekenis van het Noordhollands Kanaal als verbinding van Alkmaar tot de boot naar Den Helder uitgewerkt tot kwaliteitsimpuls. Hoewel de afstand tussen stad en wad hier heel klein is, is het niet mogelijk de zichtbaarheid en beleving van het wad letterlijk te organiseren. Dit in verband met de beschermingsregimes en verkeersbarrières. Wel wordt de nabijheid en kwaliteit van het wad bij het knooppunt / entreepunt gecommuniceerd door middel van een kunstwerk of architectuur.

De schakel Texel – Den Helder vormt een belangrijke verbinding tussen innovatieve bedrijven. Hier werken de Maritime Campus Netherlands (internationaal gezaghebbend Marien, Maritiem en Milieutechnologisch cluster in - en vanuit Den Helder) en het NIOZ Deep Sea Science & Technology Center (Texel) intensief samen.

OFFSHORE MAINTENANCE & ENERGYPORT

AMBITIES PUNTSGEWIJS

- Profilering Offshore en Energyport Den Helder en kennisontwikkeling duurzame energie: combinatie offshore, windenergie, testcentrum ECN, Pallas, Blue Energy, Planet Texel met innovaties in duurzame energie en zelfvoorzienendheid en innovatiewaard Nieuweschild.
- Benutten strategische ligging t.o.v. continentaal plat - rol bij logistiek en bevoorrading windmolenparken en platforms op zee (wind, zon en geothermie).
- Grote rol bij afbouw olie- en gasplatforms.
- Sterk offshore cluster inclusief innovatieve bedrijvigheid en kennisontwikkeling, luchthaven, multimodale bereikbaarheid.
- Er is groeiruimte gecreëerd door civiel-militaire samenwerking en optimalisering ruimtegebruik.
- Complementaire en vitale havenplaatsen – geoptimaliseerd havenareaal Den Helder en civiel-militaire samenwerking, afgestemd met de andere havens.
- Wegen (N9, N99 en A7), waterverbindingen (Noordhollands kanaal) en OV-knooppunten hebben voldoende capaciteit en doorstroming als toevoerroutes materieel en personeel voor een optimale bereikbaarheid van haven Den Helder.
- Hoogwaardige kwalitatieve entree van de innovatieve energyport en havenstad Den Helder. Ter plekke van samenkomst N9 – N99 – NH-kanaal, aandacht voor samenhang en uitstraling van entree, deelgebieden en openbare ruimte.

- Schakel Texel – Den Helder: samenwerking innovatieve bedrijven Maritime Campus Netherlands, NIOZ Science & Technology Center.
- Goede balans tussen vraag en aanbod professionals voor regio.

OPGAVE 3:

POSITIONERING HAVENS

ACTIES PUNTSGEWIJS

- Uitvoeren van het plan van aanpak bestuursopdracht havens vanuit integraal perspectief, inclusief optimalisatie grondgebruik havengebieden.

  Vanuit de bestuursopdracht de verbinding maken met bovenregionale en landelijke programma's op (interdepartementaal) rijksniveau (aansluiten op rijksagenda's – onder andere MIRT en lobby).

  Vanuit de bestuursopdracht arbeidsmarkt en onderwijs wordt de kennishaven en balans vraag en aanbod meegenomen.

- Via een plan van aanpak investeren in ruimtelijke kwaliteit entree havenstad Den Helder tot en met Texel (ruimtelijke samenhang en kwaliteit van onder andere Kooypunt, RHB, infrastructuur, luchthaven en landschap).

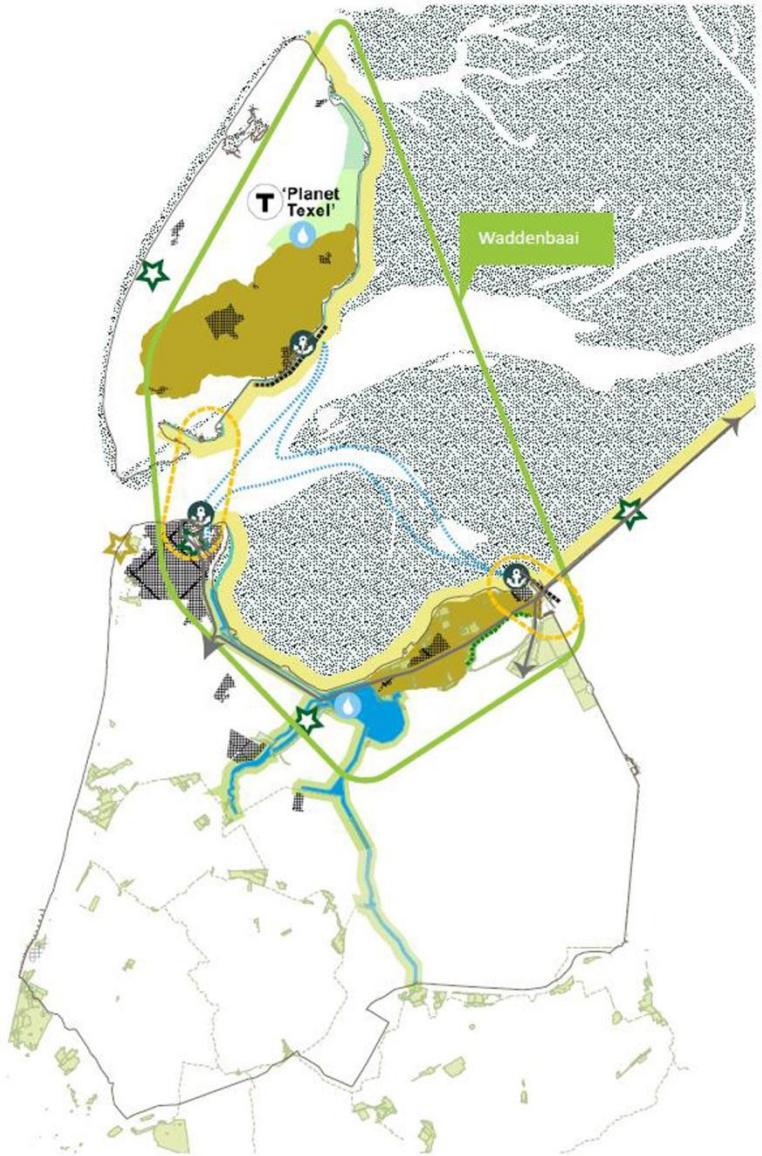

ambitiekaart -Frame Waddenbaai

Frames
- Waddenbaai
- Schakel

Attractieve kust
- Waddenkust
- Werelderfgoed/Natura2000 Waddenzee
- Oude land/Hoge Berg Texel en Wieringen
- 'Waterspin': Amstelmeer, kreekrestanten en vaarten
- Nationaal Natuur Netwerk
- Wateropgave verzilting
- Waddendorpen en - stad
- Natuur-/cultuurattractie
- Waddenhaven
- Havens verbonden over het Wad
- N99- Waddenweg
- Kustversterking (integraal)

WADDENBAAI

TOEKOMSTBEELD

De Waddenzee en de Waddenkust van het vasteland van de Kop en Texel vormen samen de 'Waddenbaai'. Hier zijn overkanten zichtbaar en aan elkaar verwant en komen oud en nieuw land bij elkaar. De Kop van Noord-Holland vormt zo de westelijke start/einde van het UNESCO- Werelderfgoed 'de Waddenzee'. Rond de Waddenbaai is de economie versterkt door de recreatieve en toeristische potentie op duurzame wijze verder te benutten. Het Waddenverleden is nog steeds voelbaar en het verhaal wordt op meerdere plekken verteld. Het accent ligt op extensieve vormen van recreatie en toerisme, gericht op natuurbeleving en cultuurhistorie, op het beleven van de zilte lucht, de rust en ruimte en op wandelen, fietsen en varen. Ook staat het gebied bekend om de avontuurlijke excursies op de Waddenzee.

Op basis van het Uitvoeringskader waddenkust van de drie Waddenprovincies (2014) is deze kust gericht ontwikkeld, waarbij verschil is gemaakt tussen meer intensieve toeristische plekken en luwe gebieden. De Waddenkust is zo op steeds meer plekken beleefbaar en bekend geworden bij toeristen. Langs de Waddenkust zijn Den Oever, Den Helder, Oudeschild en de Afsluitdijk verder ontwikkeld als Waddenconcentratiepunten. Hier heeft de nadruk op intensieve ontwikkeling van recreatie en toerisme geleid tot het vergroten van bezoekersaantallen. In Den Oever en Oudeschild bevinden zich de Waddenhavens waar vandaan de excursies vertrekken. In alle drie de kernen (Den Oever, Den Helder, Oudeschild) zijn kustveiligheidsprojecten benut om de verbinding tussen kern - haven - zee te verbeteren. De Afsluitdijk is recreatief toeristisch beter benut als het icoon van innovatie, strijd tegen het water en belevingspunt van de Waddenzee.

Rondom de Waddenbaai liggen verder luwe en kleinschalige gebieden gericht op een meer extensieve ontwikkeling en gericht op beleving en kleinschalige, meer kwalitatieve, invulling van recreatie en toerisme. Voorbeelden hiervan zijn Wieringen (met Wierdijk en Wierschuur), de Hoge Berg, de robuuste Balgzanddijk en de oude kreekstructuren (Roggesloot, Molenkil en Oude Veer) die herinneren aan een intensievere verbinding water – land. De voormalige 'eilanden' Oude Land Texel, Wieringen en Huisduinen herinneren aan een tijd dat de Waddenzee zich over een groter gebied uitstrekte. Op deze 'eilanden' zijn de fijnmazigheid en historische structuren gekoesterd, ook als toeristisch product. Alle partners (gemeenten, waterschap, ondernemers) hebben hun kennis en ervaring gebundeld om het bijzondere karakter zo goed mogelijk te bewaren en interessant te maken voor bewoners en bezoekers. Ze zijn er samen in geslaagd grootschaliger ontwikkelingen ofwel tegen te houden ofwel goed landschappelijk in te passen. Hierbij zijn de kenmerkende elementen zoals de niveauverschillen, de tuunwallen en de met hagen beplante wegen steeds leidend geweest bij een zorgvuldige inpassing.

De 'Waddenweg' N99 ontsluit een groot deel van deze kust. Nabij de kust is een doorgaande recreatieve fietsroute aangelegd van Den Helder, over Wieringen naar het monument op de Afsluitdijk. Samen met de route langs de Waddendijk op Texel en de Wierdijk vormt dit de 'Waddenroute'. Op meerdere plekken is de Waddendijk toegankelijk voor fietsers en wandelaars en vogelspotters, zonder dat dit schade oplevert aan het dynamisch ecosysteem.

De 'Waterspin' is het recreatief groen-blauw centrum in de Kop en bestaat uit het Amstelmeer, waterstructuren als Oude Veer, Waardkanaal, Slootvaart en Amstelmeerkanaal en de aanliggende groengebieden.

Deze Waterspin verbindt de Waddenbaai met het centrum en binnenland van de Kop, maakt ommetjes, vaartochten (kano) en fiets-en wandeltochten mogelijk en geeft aanleiding voor recreatieve initiatieven.

De schakel Waddenpoort Den Oever is een recreatieve uitvalsbasis aan de A7 en Waddenweg N99. Het dorp heeft zich ontwikkeld van verborgen eindpunt naar een kruispunt. Deze entree van Noord-Holland vormt tevens de entree naar Waddenzee en IJsselmeer, geeft toegang tot De Nieuwe Afsluitdijk met route naar Friesland en vormt de kop van het voormalig eiland Wieringen en de Waddendijk. Het vissersdorp is een knooppunt voor waddentochten, watersport-, fiets-, wandelroutes en dé plek om een visje te eten. Een recreatieve bootverbinding met Texel maakt een nieuwe fietsverbinding tussen Texel-Friesland mogelijk.

De relatie Texel – vasteland is geïntensiveerd (zie ook frame Noordzeekust). Bij de Schakel Texel – Den Helder zijn de bootaanlandingen uitgewerkt tot kwalitatieve entrees van Texel en Den Helder en ook de routing naar de veerboot is verbeterd. Op de plek waar N9 en N99 elkaar ontmoeten wordt de beleving van het 'Waddengevoel' gesymboliseerd (zie ook frame Energyport).

WADDENBAAI

AMBITIES PUNTSGEWIJS

- Beleefbaar Waddenkustlandschap in combinatie met het dynamisch ecosysteem en toerisme (Unesco Werelderfgoed, relatie binnen-buitendijks, Natura 2000). Ecosysteem en cultuurhistorie als hoofdwaarden.
- Waddenbaai met droogvallende platen en zicht op overkanten; complementair aan andere kusten in de Kop – Noordzeekust en IJsselmeerkust.
- Extensieve ontwikkeling Waddenkust, gericht op beleving en kleinschalige, meer kwalitatieve invulling van recreatie en toerisme
- Concentratiepunten bij Den Oever, Den Helder en Oudeschild, daartussen luwe en kleinschalige gebieden of dijkzones.
- Waddenhavens -Den Helder, Den Oever en Oudeschild als vertrekpunten voor Waddenexpedities + benutten kustveiligheidsprojecten.
- Voormalige 'eilanden' Oude Land Texel, Wieringen en Huisduinen met gewaardeerde fijnmazigheid en historische structuren, hebben een daarbij passend toeristisch product.
- N99 profileren als Waddenweg.
- Masterplan DNA (De Nieuwe Afsluitdijk) is in uitvoering en in 2021 afgerond.
- Amstelmeer en aanliggende vaarten en groengebieden zijn recreatief groen-blauw centrum in de Kop.
- Schakelfunctie Den Oever (Waddenpoort) is optimaal benut – omgeving met onder andere entree NH, verbinding en entree Waddenzee – IJsselmeer, DNA, Wierdijk, Wieringen, Robbenoordbos. Samenkomst A7 en N99.
- Schakel Texel – Den Helder: routing + kwalitatieve aanlandingen veerboot + entree aan beide zijden.

OPGAVE 4:

WADDENBAAI ALS ECOLOGISCHE EN RECREATIEVE AMBITIE

ACTIES PUNTSGEWIJS

- Ontwikkeling recreatieve Wadden-belevingsroute tussen Texel, Den Helder, Wieringen / Wierdijk, Den Oever en het Monument Afsluitdijk en stimulering en ontwikkeling van onderscheidend aanbod per gebied (eigen 'claim' en passende concepten).
- Uitvoering project Waddenpoort.
- Profilering van de N99 als Waddenweg (zie opgave 10).

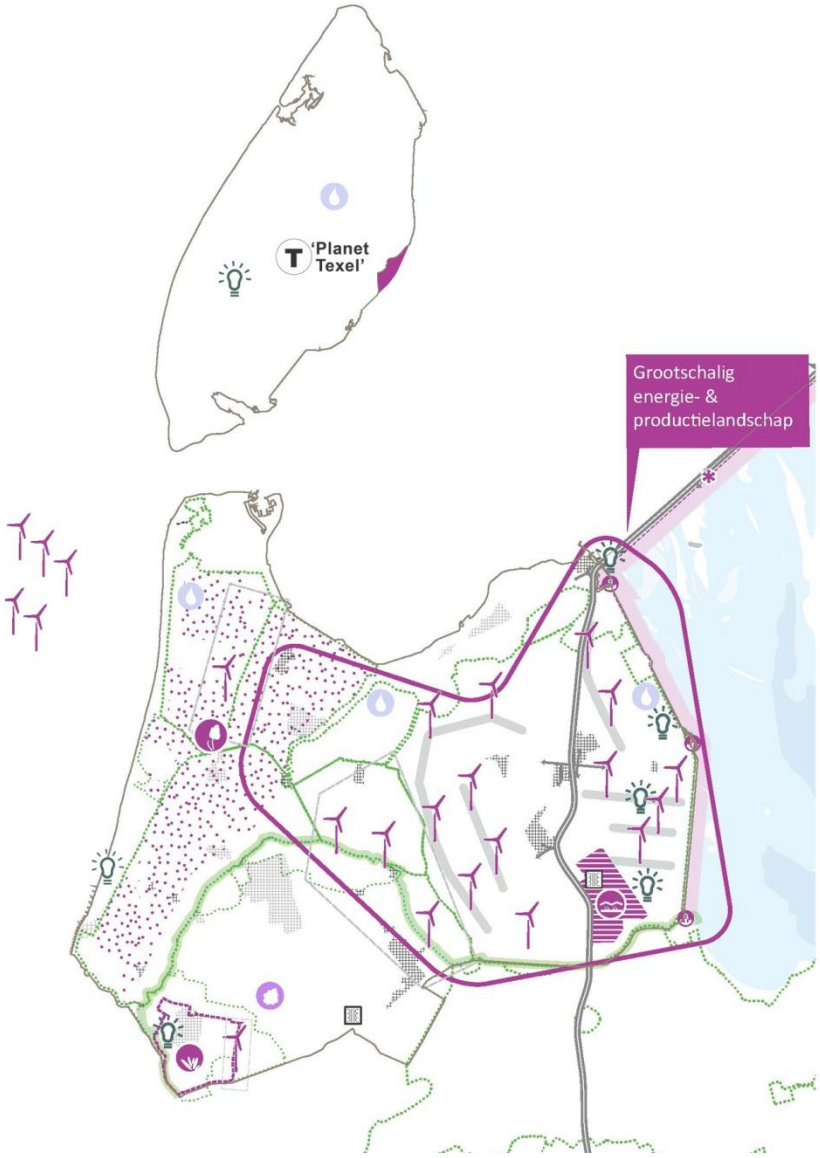

Frames

Grootschalig energie- en productielandschap

Schakels

Energie- en productielandschap

Agriport kassen en warmtekoppeling

Kansen voor warmte-uitwisseling / geothermie

Zaadveredelingscluster SeedValley

Biologisch landbouwcluster BioValley

Innovatief bollenteeltcluster

Bollenconcentratiegebied

Innovatie in landbouw/energie

Wind op Land zoekgebieden / Windplan Wieringermeer

Wateropgave

Complementaire kernen

Westfriese Omringdijk

Polderverschillen

IJsselmeerhaven

ambitiekaart -Frame
grootschalig energie- en productielandschap

GROOTSCHALIG ENERGIE- EN PRODUCTIELANDSCHAP

TOEKOMSTBEELD

Binnen de publiek-private samenwerking Greenport Noord-Holland Noord (NHN) zijn de diverse onderdelen verder ontwikkeld inclusief bijbehorende voorzieningen als trafostations: Seed Valley, het bollenconcentratiegebied, BioValley, het glastuinbouwgebied, het volle grond-areaal.
Het noordoostelijk deel (Wieringermeer, Wieringerwaard en deels ook de Anna Paulownapolder) heeft steeds meer betekenis gekregen als de 'voedselschuur en energiebron' voor onder andere de Metropool Regio Amsterdam (MRA). Dit wijdse en grootschalig landschap, de Agriport met glastuinbouw en de A7 als logistieke as lenen zich hier bij uitstek voor.

Op geschikte locaties, zoals in de Wieringermeerpolder en rond Warmenhuizen, is prioriteit gegeven aan productie van voedsel en duurzame energie en is ruimte geboden aan innovaties en experimenten (Hightech Landbouw). Zo heeft de grootschalige agrarische sector zich hier verder ontwikkeld en via cross-overs vermengd met andere sectoren. Dit heeft om een nieuwe benadering gevraagd: de elementen uit de in het verleden ontworpen polders hadden niet allemaal meer bestaansrecht. Er is een nieuwe invulling voor dit landschap.

Het gebied is één van de regionale voorkeurslocaties voor grootschalige duurzame energievoorzieningen, met lokale spin off en participatie bij wind, water- en zonne-energie projecten. Binnen de polder is ruimte gemaakt voor zoetwaterbuffering en -berging ten behoeve van de landbouw, zodat het gebied ook in droge tijden verzekerd is van voldoende watertoevoer.

Ook zijn agro-energie-waterinnovaties ontwikkeld: teelt op water, algenteelt, biomassa en 'Planet Texel Nieuweschild'. Er zijn voorzieningen voor (tijdelijke) arbeidskrachten en een kenniscampus gericht op de agrarische sector heeft hier een plek gevonden.

Deze mix heeft geleid tot een vernieuwd en afwisselend productielandschap met grootschalige erven, bedrijven, hallen, teeltlaboratoria, vollegronds landbouwareaal en kassen.
De A7 heeft zich ontwikkeld tot de logistieke as en ruggengraat van het gebied, en verbindt de Kop met de MRA en het achterland via de Afsluitdijk. De weg en aansluitingen zijn er primair op gericht de economische functies goed te ondersteunen. Agriport A7 presenteert zich aan deze logistieke as als visitekaartje van dit gebied.

Het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving, de recreatie en de biodiversiteit is voor de Kop als geheel belangrijk. In dit gebied worden groen-blauwe investeringen geconcentreerd in een aantrekkelijk landschappelijk en recreatief casco aan de polderranden en blijft de ruimte in de polder zoveel mogelijk ten dienste staan aan de agrarische en energieproductie. Deze groenblauwe investeringen komen vanuit een centraal fonds, gevoed door economische ontwikkeling in het gebied. Het groenblauwe casco wordt gevormd door Wieringen/Wierdijk (zie ook frame Waddenbaai), langs de 'waterspin' (o.a. het Amstelmeer, Oude veer en Waardkanaal), op en langs de Westfriese Omringdijk en langs de IJsselmeerdijk (verbinding Medemblik - Den Oever over land), waaraan stapsgewijs recreatieve voorzieningen zijn ontwikkeld.

De ontwikkelde circulaire economie langs A7 beschikt over een netwerk waarop meerdere duurzame energieproducten aangesloten zijn (wind, zon, biomassa, blauwe energie, etc.) en is volledig zelfvoorzienend op het gebied van o.a. energie, meststoffen en water.

In dit netwerk leveren datacenters warmte aan kassen en stoten bedrijven op het bedrijvenpark hun co^2 niet uit maar leveren zij dit aan kassen.

GROOTSCHALIG ENERGIE- EN PRODUCTIELANDSCHAP

AMBITIES PUNTSGEWIJS

- Greenport NHN: Verdere ontwikkeling van Seed Valley, Bollenconcentratiegebied, BioValley en glastuinbouwgebied.
- Betrouwbare en duurzame energienetwerken.
- Er zijn geschikte locaties voor agrarische schaalvergroting, verbreding, energie-productie, cross-overs ("High Tech" landbouw).
- De Kop is de regionale voorkeurslocatie voor grootschalige duurzame energie-voorzieningen, met lokale spin off en participatie.
- Er is optimale ruimte voor zoetwaterberging en –buffering en de verziltingsproblematiek is aangepakt.
- Koploper op het gebied van water-, agri- en energie-innovaties: onder andere teelt op water, biomassa, algenteelt, De Nieuwe Afsluitdijk, Achteroevers, Planet Texel 'Nieuweschild'.
- Er zijn goede en voldoende voorzieningen voor (tijdelijke) arbeidskrachten.
- Logistieke as A7 als ruggengraat gebied
- Agriport en omgeving: visitekaart voor innovaties en ruimte bieden aan experiment, innovatie en kennisontwikkeling.
- Ontwikkeling agrarische erven, met oog voor de landschappelijke kwaliteit.
- Aantrekkelijk landschappelijk en recreatief casco aan polderranden.
- Er zijn recreatieve voorzieningen (groen-blauwe investeringen) IJsselmeerkust - complementair aan Noordzeekust en Waddenkust.
- De circulaire economie langs A7 is succesvol door coördinatie, visie, slagkracht en flexibiliteit.

OPGAVE 5:

ONTWIKKELEND VERMOGEN VAN HET GROOTSCHALIG PRODUCTIELANDSCHAP AGRO/ENERGIE

ACTIES PUNTSGEWIJS

- Bieden van ruimte in beleid voor grootschalige innovatieve agrarische- en energieontwikkeling.
- Aansluiten bij onderzoek Greenport NHN/Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord naar knelpunten en ontwikkelingen in agrarische en energie sector en mogelijke maatregelen.
- Ontwikkelen strategie op het verwezenlijken van circulaire bedrijventerreinen/bedrijfslocaties.
- Onderzoek naar "anders produceren".
- Onderzoek naar "anders energie opwekken"..
- Er komt een ringverbinding energie-netwerk.
- T.b.v. arbeidsmigranten evaluatie Kompas (aanjaagteam).
- Ontwerpend onderzoek ten behoeve van borging van kwaliteit (zie opgave 7) en kwaliteitsimpuls randen (zie opgave 9).
- Concrete maatregelen benoemen voor meervoudige wateropgave – vasthouden en buffering van zoetwater voor het voorkomen van economische schade in droge en natte perioden (zelfvoorzienendheid), het op peil houden van de waterkwaliteit en waar nodig het tegengaan van verzilting.

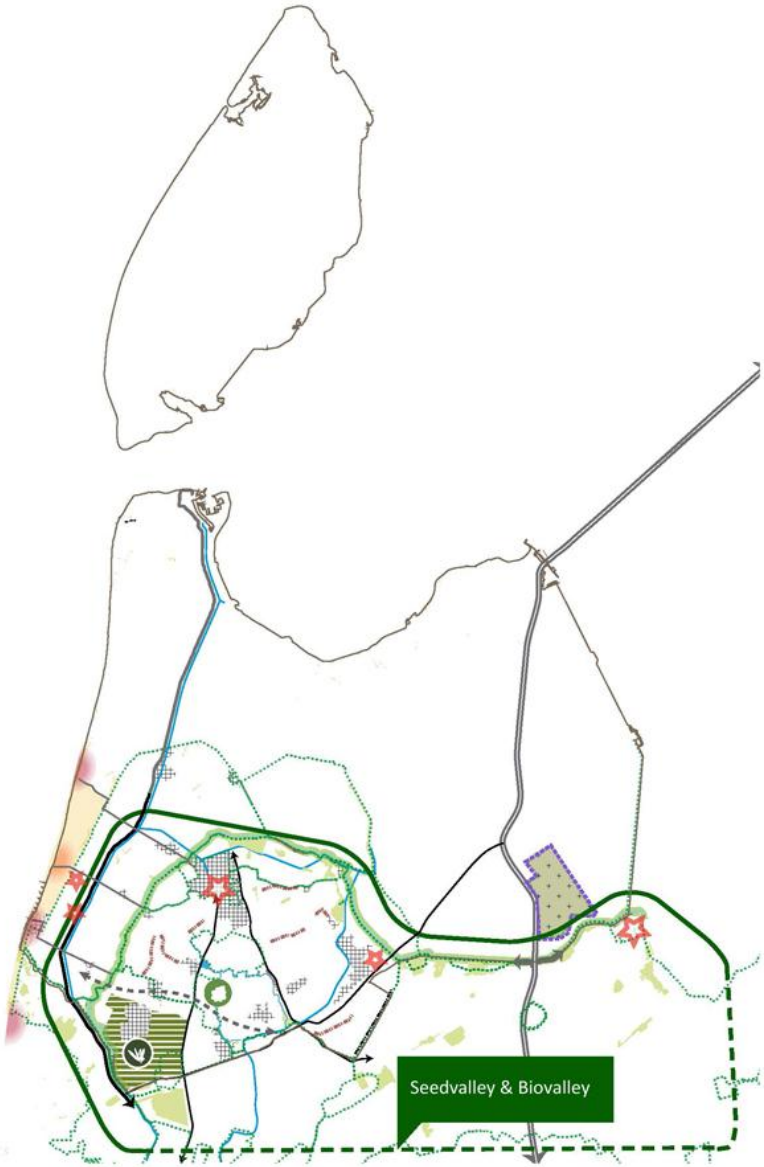

ambitiekaart -Frame Seedvalley & Biovalley

Frames

SeedValley & BioValley

Seed Valley en landbouwclusters

SeedValley Concentratiegebied Warmenhuizen

Agriport Wieringermeer

BioValley (indicatief)

Provinciale wegen

A7 en N9

Westfries Landschap

Westfriese Omringdijk

Complementaire kernen

Polderranden

vaarnetwerk

Dorpslinten

Verbinding oost-west

Nationaal Natuur Netwerk

Attractie

Noordzeekust

SEED VALLEY & BIOVALLEY

TOEKOMSTBEELD

Seed Valley en BioValley zijn onderdeel van Greenport NHN en zijn beiden verder ontwikkeld als innovatieve en kennisintensieve bedrijfstakken die internationaal opereren. De gemeenten in de regio Noord-Holland Noord en de provincie Noord-Holland hebben samengewerkt en het succes van Seed Valley en BioValley verder uitgebouwd. Hierbij is het voordeel benut dat in de regio de hele keten aanwezig is: zaadveredeling, verschillende soorten teelten en ook de groente-verwerkende bedrijven die toeleveren aan supermarkten.

In het zaadveredelingsconcentratiegebied is, onder voorwaarden, ruimte geboden aan deze groei. Hierbij is een duurzame balans gevonden: zowel het versterken van het dynamisch cluster van de zaadveredelaars (Seed Valley) en de biologische boeren (BioValley) als het koesteren van het kleinschalige Westfriese landschap en de kleinschaligheid van de dorpen.
De economische waarde van dit landschap is onderkend - het is een aantrekkelijk gebied om in te wonen en recreëren.

Seed Valley is agrarische bedrijvigheid, maar heeft vaak de verschijningsvorm van bedrijfshallen. Een uitwerking van het concentratiegebied en omgeving heeft geholpen om ontwikkelruimte en bijpassende ontsluiting te bieden voor zaadveredelaars en bio-boeren, in samenhang met bestaande en nieuwe landschappelijk kwaliteit, recreatieve mogelijkheden in het landschap, duurzaamheid en een aantrekkelijk leef- en vestigingsmilieu voor de werknemers en hun gezinnen. In de vele kleine kernen is aandacht voor de leefbaarheid en de complementaire ontwikkeling ten opzichte van elkaar (zie frame Algemene regionale opgaven: Vestigingsmilieu).

Er is geïnvesteerd in de advisering en begeleiding van schaalvergroting en erftransformaties bij geleidelijke verkleuring van agrarische erven. Zo is ruimte ontstaan voor bedrijfseconomische optimalisering in combinatie met een goede landschappelijke inpassing en zijn de onderlinge verschillen tussen de polders goed zichtbaar gebleven.

De karakteristieke waterlopen worden inmiddels intensief gebruikt voor waterrecreatie en verder heeft zich een keur aan recreatieve voorzieningen en initiatieven ontwikkeld. Dankzij de nabijheid van de Noordzeekust zijn deze voorzieningen ook voor kusttoeristen interessant. Hiervoor zijn, aan de westzijde, de verbindingen met de kust recreatief versterkt.

De A7 ('logistieke innovatie-as') en N9 met ongelijkvloerse kruisingen (kustroute) zijn belangrijke noord-zuid toevoersassen, samen met tussenliggende provinciale wegen. De oost-west as is gedimensioneerd en ontwikkeld om de agri-functies goed te bedienen.

SEED VALLEY & BIOVALLEY

AMBITIES PUNTSGEWIJS

- Seed Valley en BioValley: bieden ontwikkelruimte met oog voor Westfriese landschappelijke kwaliteit en duurzaamheid.
- Er zijn goede vestigingsmogelijkheden voor de volledige keten: van zaadteelt en -veredeling, groenteteelt tot verwerking producten.
- Het aantrekkelijke, diverse, cultuurhistorische en recreatieve landschap is behouden (gekoesterd)=- inclusief Westfriese Omringdijk, linten en waterstructuren. Verbinding Noordzeekust verbeteren.
- Uitstekende bereikbaarheid via A7 + N9.
- Oost-West verbinding is geoptimaliseerd..
- Versterken leefbaarheid identiteit en bevorderen complementariteit kernen en linten. De leefbaarheid en identiteit is versterkt en complementariteit kernen en linten zijn bevorderd (zie ook frame algemene regionale opgaven: vestigingsmilieu).

OPGAVE 6:

STIMULEREN VERDERE ONTWIKKELING SEED VALLEY & BIOVALLEY

ACTIES PUNTSGEWIJS

- Uitwerking van het door de provincie aangewezen zaadverdelingsconcentratie-gebied in combinatie met uitbreidingen van bestaande bedrijven.
- Bieden van ruimte in beleid voor innovatieve (agrarische) bedrijven.
- Aansluiten bij onderzoek Greenport NHN/Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord naar knelpunten en ontwikkelingen in agrarische en energie sector en mogelijke maatregelen.
- Voortzetting pilot erfkwaliteit specifiek gericht op de schaalvergroting van de zaadveredelingssector en de biologische sector in het Westfriese landschap.
- Maken van een actieplan om de optimale mix van leefbaarheid, duurzaamheid, bereikbaarheid en bedrijfsmatige ontwikkeling van de zaadveredelingssector en de biologische sector met behoud en ontwikkeling van de landschappelijke structuren en biodiversiteit te verkrijgen. Betreft publiek-private aanpak die plaatsvindt in gebied Kop, West-Friesland en noordelijke rand van regio Alkmaar.
- T.b.v. arbeidsmigranten evaluatie Kompas (aanjaagteam).

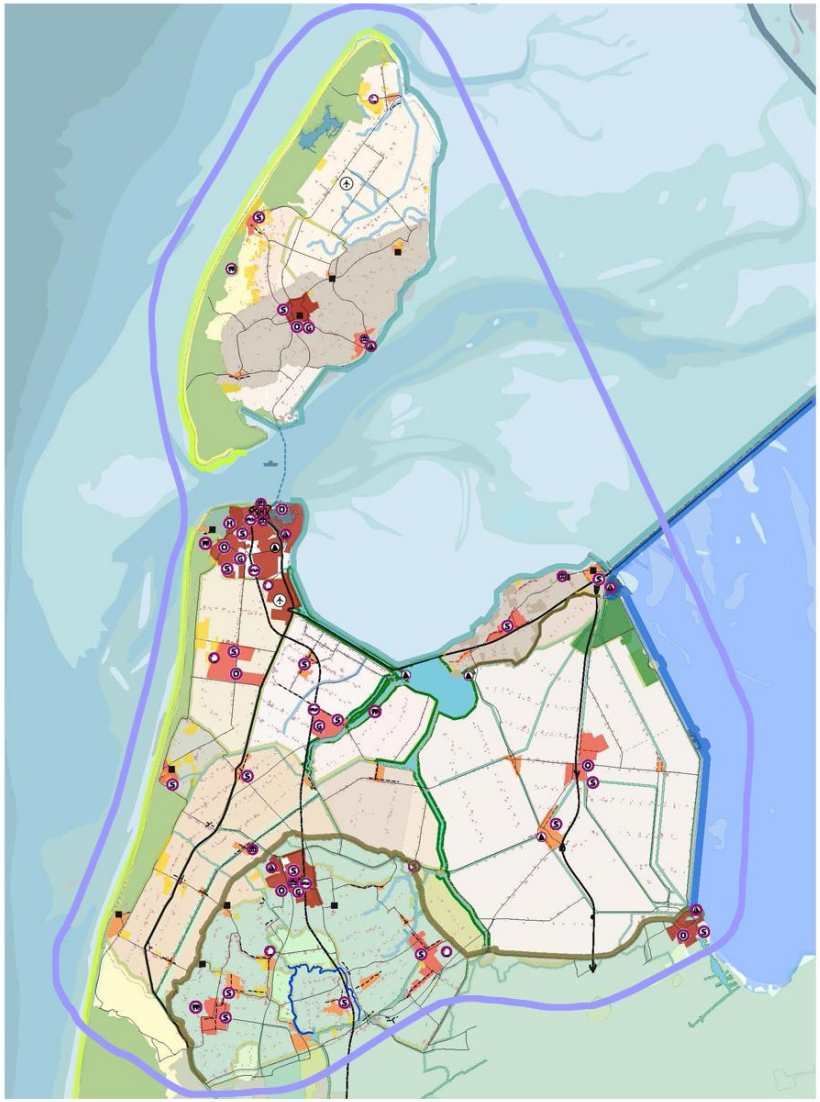

ambitiekaart – Frame
algemene regionale omgaven

ALGEMENE REGIONALE OPGAVEN

TOEKOMSTBEELD

VESTIGINGSMILIEU

De demografische ontwikkelingen hebben de leefbaarheid van de kernen veranderd. Er zijn daarom scherpe regionale programmatische keuzes gemaakt als het gaat om woningbouw, zorgvoorzieningen, sociaal-maatschappelijke voorzieningen, detailhandel, verblijfsrecreatie en bedrijvigheid. Dit heeft er toe geleid dat programmering is bijgesteld, maar ook dat nieuwe strategieën zijn toegepast. Zo zijn op verschillende plekken delen stedelijk gebied gesloopt die geen toekomstperspectief hadden. Deze gebieden zijn herontwikkeld of als groengebieden ingericht. Ook is meer ruimte gegeven aan initiatieven van onderaf en aan tijdelijke invulling van leegkomend vastgoed. Bewoners en bedrijven hebben meer invloed gekregen op het vormgeven van de eigen wijk of de eigen kern.

De kernen hebben ieder actief ingezet op hun eigen lokale behoefte, identiteit, sociale kracht en kwaliteit, afgestemd op de omliggende kernen. Zij zijn complementair in hun 'kleur' en aanbod en dragen daarmee bij aan de leefbaarheid in de Kop als geheel. Bewoners en recreanten maken gebruik van, op hun eigen behoefte afgestemde, arrangementen van voorzieningen in de verschillende kernen. Waar nodig wordt de bereikbaarheid ondersteund. Er is onderscheid aangebracht in de hiërarchie en regionale functie van de kernen: er zijn enkele regionale centra, goed bereikbaar waar voorzieningen en bedrijvigheid zijn geconcentreerd, enkele centrumdorpen met basisvoorzieningen en woondorpen waar de woonfunctie centraal staat. Hierbij zijn OV-knooppunten benut en is ingespeeld op het verschil in bereikbaarheid. Dit sluit lokale initiatieven niet uit.

In de stads- en dorpscentra is door sociale en functionele menging en uitwisseling een compacte, robuuste en flexibele en daarmee duurzame structuur gecreëerd. Voor vrijkomend vastgoed en ruimte in de kernen waar dot voorkomt zijn verschillende strategieën en stimuleringsregelingen ontwikkeld, waarbij het accent ligt op hergebruik van de vrijkomende ruimte en het toevoegen van kwaliteit op basis van eigen identiteit. Het herontwikkelen van het cultuurhistorisch waardevol vastgoed heeft sterke identiteitsdragers opgeleverd. Er is ingezet op slimme combinaties (bijvoorbeeld gezamenlijk gebruik van recreatie- en dorpsvoorzieningen langs de kust), sociaal maatwerk per kern, regionaal vervoer voor specifieke doelgroepen (scholieren, ouderen, toeristen, loonarbeiders) en digitale bereikbaarheid.

Niet alleen in de kernen maar ook daarbuiten is het goed toeven voor zowel bewoners als recreanten. De Kop staat bekend om zijn ruimte, bijzondere landschappen en recreatieve mogelijkheden. De voornaamste recreatieve routes en ecologische structuren zijn geborgd bij de economische ontwikkeling van de Kop en op sommige plekken zelfs verder verstevigd. Dit heeft ook bijgedragen aan de biodiversiteit binnen het gebied. Er is actief gestuurd de waardevolle verschillen tussen de polders te bewaren.
Er is nu sprake van een robuust groenblauw netwerk, bestaande uit de drie kusten, de (voormalige) eilanden, de Westfriese Omringdijk, Wierdijk en enkele kleinere dijken, de Stelling van Den Helder, de 'Waterspin', vaarten en kanalen. Investeringen in het groen zowel vanuit de publieke als private sector zijn gebundeld en leiden tot een versterkt groenblauwe netwerk, onderdeel van een aantrekkelijk vestigingsmilieu.

VERANDERENDE FUNCTIES ERVEN PLATTELAND

Er hebben veel veranderingen plaatsgevonden op het platteland. Zoals schaalvergroting van de agrarische sector, ontwikkeling van loonbedrijven, logistieke functies op de agrarische erven en innovatieve ontwikkelingen. Er is een duidelijk antwoord gegeven op de vraag in hoeverre ruimte wordt geboden op het platteland en wanneer functies op (regionale) bedrijventerreinen of elders thuishoren. Dit is geformuleerd in samenhang met het regionale onderzoek naar de programmering en afstemming van bedrijventerreinen (zie ook opgave 7).

Tegelijkertijd heeft de schaalvergroting en beperkte programmatische druk in andere sectoren tot tijdelijk grotere leegstand van agrarisch vastgoed geleid. Oude regelingen zoals Ruimte voor Ruimte boden hiervoor geen oplossing. Naast het aanpassen van de regelgeving zijn er lokale leegstandsteams opgericht en hebben deze gezorgd voor een uniforme en regionale aanpak.

NETWERKKWADRANT N9, N23, A7, N99 ALS HOOFDONTSLUITING EN IDENTITEITSDRAGER

De basisstructuur van de ontsluiting van de Kop is het geoptimaliseerde netwerk N9, N99, A7, N23. Deze wegen zijn nog steeds cruciaal voor de economische ontwikkeling / vitaliteit van de Kop en tegelijkertijd identiteitsdragers van de gebieden die zij doorsnijden. Ondanks de volgende veranderingen die hebben plaatsgevonden:

- *Forse toename van het aandeel elektrische auto's en fietsen.*
- *De introductie en aanpassingen van zelfsturende voertuigen.*
- *Drones nemen de logistieke functies deels over en versterken bereikbaarheid offshore.*
- *Mogelijk individueel personenvervoer via de lucht.*

Het autoverkeer, langzaam verkeer en openbaarvervoer maakt zoveel mogelijk gebruik van multifunctionele knooppunten, zoals Toeristische Overstappunten.

GROEN-BLAUW RAAMWERK

Er is een hoge leefkwaliteit in de Kop en het gebied is steeds aantrekkelijker geworden voor recreatie-toerisme.

Er heeft een herziening van landschappelijke essenties in het licht van schaalvergroting in grondgebruik plaatsgevonden. De kwaliteit van de omgeving borgt een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en hun werknemers, bewoners en recreanten.

De recreatiehavens in de regio werken intensief samen.

De uitvoering van het beleid heeft geleid tot versterking van essentiële (van regionaal belang zijnde) groen-blauwe landschapsstructuren en waar ruimte - is voor en - benut wordt door recreatieve (particuliere) initiatieven. Dit proces is versterkt door het bundelen van beschikbare geldstromen.

MATCH ONDERWIJS & ARBEIDSMARKT

Door het stimuleren van de regionale arbeidsmarkt in de Kop van Noord-Holland en het daarin tot stand brengen van optimale afstemming van vraag en aanbod, is de mismatch op de arbeidsmarkt, die zich in het tweede decennium voordeed, verdwenen.
De arbeidsmarkt bleek gebaat bij goed onderbouwde, gecoördineerde maatregelen die stimulans en afstemming hebben gerealiseerd. Inzicht in de kenmerken en behoeften van de lokale en regionale arbeidsmarkt was daarvoor een eerste vereiste. Daarvoor zijn de groei- en ontwikkelpotenties, in beeld gebracht.
Deze kennis vormde vervolgens het vertrekpunt voor het gesprek tussen gemeenten, werkgevers en onderwijspartijen, en heeft ervoor gezorgd om gezamenlijk effectief te kunnen anticiperen op lokale en regionale arbeidsmarktontwikkelingen.

Om bovenstaande te bereiken is aangesloten bij het Integraal Platform Arbeidsmarktbeleid in de Kop.

Destinatie Marketing "Holland boven Amsterdam" heeft er voor gezorgd dat Noord-Holland Noord als toeristische regio in de top 5 van meest bezochte bestemmingen in Nederland staat.

ALGEMENE REGIONALE OPGAVEN

AMBITIES PUNTSGEWIJS

VESTIGINGSMILIEU

- Aantrekkelijk vestigingsmilieu voor bewoners, bedrijven, bezoekers en recreanten - erkend als economisch belang (mede ten behoeve van match arbeidsmarkt & onderwijs).
- Kernen: accent op versterken leefbaarheid en vitaliteit, duurzaam ruimtegebruik op basis van eigen profiel en in samenspraak met inwoners.
- Versterken identiteit en bevorderen complementariteit kernen: uitgaan van arrangementen en betrekken kwaliteit omgeving, toeristisch en recreatief potentieel en opgaven voor klimaatbestendigheid en energietransitie.
- In de stads- en dorps centra sociale en functionele menging en uitwisseling ruimte voor compacte, robuuste en flexibele en daarmee duurzame structuur.
- Herontwikkelde cultuurhistorische elementen als identiteitsdragers.
- Regionaal programmatisch afgestemde - onderscheid regionale regiofunctie – lokale verzorgende functies. Hierbij benutten OV-knooppunten en inspelen op verschil in bereikbaarheid.
- Versterken landschappelijke, cultuurhistorische, ecologische en recreatieve kwaliteit van regionale landschapsstructuren.
- Destinatie Marketing “Holland boven Amsterdam” heeft er voor gezorgd dat Noord-Holland Noord als toeristische regio in de top 5 van meest bezochte bestemmingen in Nederland staat.

VERANDERENDE FUNCTIES ERVEN PLATTELAND

- Er is een duidelijk antwoord gegeven op de vraag in hoeverre ruimte wordt geboden op het platteland en wanneer functies op (regionale) bedrijventerreinen of elders thuishoren.
- Regionale onderzoek naar de programmering en afstemming van bedrijventerreinen is uitgevoerd (zie ook opgave 9).
- Regionale visie en aanpak leegstand (agrarische) bedrijven.
- Naast een aanpassing van de regelgeving zijn lokale leegstandsteams opgericht en hebben gezorgd voor een uniforme en regionale aanpak.

NETWERKKWADRANT N9, N23, A7, N99 ALS HOOFDONTSLUITING EN IDENTITEITSDRAGER

- N9 – ontsluiting Den Helder, tevens kustweg (ontsluiting badplaatsen Noordzeekust, bollengebied, Pallas), tot en met A9 - Ring Alkmaar. Knooppunten westelijke ring Alkmaar, Burgervlotbrug, Sint Maartensvlotbrug.
- N99 – Den Oever-Den Helder, Waddenweg, relatie Waddenbaai
- A7 / N99 – ontsluiting Den Helder, ruggengraat Greenport, innovatieve logistieke as en verbinding met de MRA en achterland via de Afsluitdijk
- N23 – Westfrisiaweg, ontsluiting West-Friesland en agri-route, in relatie tot aanleg van een verbinding tussen de A7 (ter hoogte van afrit Medemblik) en de N9 (De Stolpen), via Schagen
- N250 – Bereikbaarheid Texel in combinatie met bereikbaarheid havens Den Helder en verbindingen stad – rijkswerf – haven

Groen-Blauw raamwerk

- Essentiële groenblauwe landschapsstructuren zijn versterkt en geborgd.
- NatuurNetwerk Nederland (NNN) is afgerond.
- Relatie is gelegd tussen economische ontwikkeling (locatie en financiering) en versterking groen-blauwe structuur.
- Koppeling aangebracht van het vaarroutenetwerk Noordkop aan dat van West-Friesland en de regio Alkmaar, inclusief verbinding van recreatiehavens.

MATCH ONDERWIJS & ARBEIDSMARKT

- Opheffing van de mismatch tussen vraag en aanbod in de Kop in 2020.
- Het Bruto Regionaal Product is gestegen van 15,8 miljard in 2010 naar 18,2 miljard in 2020.

ALGEMENE REGIONALE OPGAVEN
ACTIES PUNTSGEWIJS

OPGAVE 7:
CREËREN AANTREKKELIJK VESTIGINGSMILIEU
ACTIES PUNTSGEWIJS

VOOR WAT BETREFT EEN AANTREKKELIJK VESTIGINGSMILIEU EN DE LEEFBAARHEID VAN KERNEN ZIJN DE ONDERSTAANDE ACTIES VAN BELANG.
DE ACTIES WORDEN IN SAMENSPRAAK MET BEWONERS, BEDRIJVEN EN INSTELLINGEN IN EEN WOON- EN LEEFBAARHEID PLAN SAMENGEBRACHT EN UITGEWERKT.

- Opzetten transformatiefonds 'vitale kernen'.
- Nieuwe strategieën en concepten ontwikkelen in regionaal verband om leefbare kernen te behouden (lokaal maatwerk).
- Aan de hand van te formuleren criteria keuzes maken in het benoemen van regionale centra, centrumdorpen en woondorpen (relatie transitieatlas).
- Het bevorderen van sociale en functionele menging en uitwisseling in (stedelijke) centra, ten behoeve van een robuuste en duurzame structuur.
- Bij ontwikkelingen inzetten op lokale identiteit/ kwaliteit (volgens studie Complementaire kernen, Identiteit Kustplaatsen).
- Gemeentelijke uitwerking pilot sociale kwaliteit in gemeentelijk leefbaarheids-plannen, met haalbare strategie / voorstellen op lokaal niveau, in samenspraak met bewoners en afgestemd op specifieke kenmerken en zelfredzaamheid van lokale gemeenschappen.

Overige punten.

- Het stimuleren van transformatie van cultuurhistorisch waardevol vastgoed, sociaal en maatschappelijk vastgoed en overig vastgoed, ondersteund door transformatiefonds;
- Gezamenlijk gebruik van recreatie- en dorpsvoorzieningen door inwoners van de kernen en (verblijfs)recreanten waardoor vergroting draagvlak voorzieningen wordt gestimuleerd.
- Invulling geven aan de resultaten van het regionaal kwalitatief woningbouw-programma (nieuwbouw) en de Transitieatlas.
- Uitvoering geven aan project investeren levensloopbestendig wonen (bestaande woningvoorraad) in samenhang met duurzaamheid.
- In beeld brengen consequenties en mogelijke maatregelen klimaat-bestendigheid en meerlaagse veiligheid (voortbouwen op Deltaprogramma).
- Inzetten programma Leader.
- Opstellen en uitvoeren regionale detailhandelsvisie.
- Uitvoering regionale visie en monitoring bedrijventerreinen.
- Investeren in een optimale digitale ontsluiting (w.o. aanleg glasvezel).

OPGAVE 8:
DESTINATIEMARKETING
ACTIES PUNTSGEWIJS

- Uitvoering bestuursopdracht Destinatiemarketing
- Investeren in evenementen met een bovenregionale/regionale uitstraling.

OPGAVE 9:
INVULLING VERANDERENDE FUNCTIES ERVEN PLATTELAND
ACTIES PUNTSGEWIJS

- Inventarisatie problematiek platteland, het bedenken scenario's en regionale afstemming voor veranderende functies en opgaven.
- Opzetten Transformatiefonds herstructurering en/of het opstellen van beleid.
- Regionale aanpak leegstand en schaalvergroting van agrarische bebouwing en uitvoering door regionale leegstandsteams en opstellen transformatiefonds.

OPGAVE 10:

OPTIMALISEREN BEREIKBAARHEID

ACTIES PUNTSGEWIJS

- Integraal bereikbaarheidsprogramma (auto, OV, fiets, vaarwater) vanuit de identiteit van de aanliggende gebieden en regio's. Koppeling aan een uitgesprokener profilering of karakter voor de afzonderlijke wegen.
- Uitwerking van infrastructuur als ruggengraat en identiteitsdrager van het betreffende gebied en bijbehorende economische functies, eventueel gekoppeld aan fonds 'identiteit dragers'

OPGAVE 11:

GROEN-BLAUW RAAMWERK

ACTIES PUNTSGEWIJS

- Voortbouwend op de quickwins van o.a. Groen in de Kop de essentiële groenblauwe landschapsstructuren vastleggen in beleid.
- Afronden NatuurNetwerk Nederland.
- Oplossen knelpunten en opwaarderen vaarroutenetwerk naar aanleiding van onderzoek ONHN.
- Uitbreiden sloep-netwerk van NHZ naar NHN c.q. KvNH.
- Een kwalitatieve en op elkaar afgestemde ontwikkeling van de recreatieve havens in de regio.
- Verkennen mogelijkheden en meerwaarde van een verbinding van het Wad naar het IJsselmeer. Zowel voor biodiversiteit (vissen, vogels) maar ook voor recreatie en toerisme.

OPGAVE 12:

ONDERWIJS & ARBEIDSMARKT

ACTIES PUNTSGEWIJS

- Dataverzameling en analyse m.b.t. de arbeidsmarkt in de Kop.
- Opstellen en uitvoeren sectorplannen
- Carrières in de Kop 2017
- Studiebedrijf (werktitel)
- Campagne arbeidsmarktcommunicatie.

BIJLAGE 1: TRANSITIES EN CONTEXT

DE TOEKOMST VAN DE KOP VAN NOORD-HOLLAND WORDT MEDE BEÏNVLOED DOOR DEMOGRAFISCHE VERANDERINGEN, DOOR NIEUWE ONTWIKKELINGEN EN TRENDS IN EN BUITEN DE REGIO EN DOOR DE RUIMTELIJKE CONTEXT VAN DE KOP.

DEMOGRAFISCHE VERANDERINGEN IN DE KOP

Begin 2015 heeft de Kop van Noord-Holland 163.500 inwoners. De bevolking daalt in de regio vanaf 2005. Deze daling wordt in belangrijke mate veroorzaakt door een binnenlands vertrekoverschot naar alle regio's in Noord-Holland en overig Nederland (vooral ontstaan door vertrekkende jongeren) en een dalend geboortecijfer.

Dit dalend aantal inwoners in de regio wordt niet gecompenseerd door een geboorteoverschot en/of een vestigingsoverschot vanuit binnen- en buitenland.

Deze ontwikkeling hangt samen met structurele veranderingen in de groei van de bevolking van heel Nederland en in de aantrekkingskracht van grote steden. Een transitie die structurele gevolgen heeft voor allerlei aspecten van de kwaliteit van leven, zoals de woningmarkt, de arbeidsmarkt, de economische structuur, het voorzieningenniveau, de fysieke inrichting en het bestuur van gebieden. Op termijn verwachten we dat door het sterfteoverschot de bevolking in de Kop steeds verder zal gaan dalen, waardoor in 2040 er 155.000 mensen in de Kop van Noord-Holland zullen wonen (daling 5%).

De daling is niet gelijk verdeeld over de regio. Den Helder en Texel zullen hier in sterkere mate mee te maken hebben, terwijl Schagen naar verwachting in 2040 op een vergelijkbaar inwoneraantal zal uitkomen als in 2014. In Hollands Kroon wordt (een deel van) de bevolkingsdaling op dit moment gecompenseerd door een groeiend aantal arbeidsmigranten. De bevolkingsdaling binnen de regio als geheel is de aanleiding voor de betiteling "anticipeerregio" door het Rijk. Het Rijk hanteert hiervoor als norm dat binnen een regio de bevolkingsomvang tot 2040 naar verwachting met minimaal 2,5% daalt.

De belangrijkste demografische ontwikkeling in de regio is echter niet de daling van de bevolking, maar de veranderingen in de samenstelling van de bevolking. Daarbij valt op dit moment vooral de daling van het aantal leerlingen in het basisonderwijs en de daling van de beroepsbevolking op. Daarnaast zien we een sterke stijging van het aantal ouderen. De daling van de beroepsbevolking en de stijging van het aantal ouderen houden nog geruime tijd aan. Met name de daling van de potentiele beroepsbevolking is fors, -20%, ofwel 21.000 personen. Deze daling leidt niet direct tot een daling van de actieve

beroepsbevolking. Dit komt door de sterke stijging van de arbeidsparticipatie, onder andere door de stijging van de leeftijd waarop werkenden met pensioen gaan. Ondanks deze stijging zal de actieve beroepsbevolking in 2040 waarschijnlijk 10% lager zijn dan nu. Dit is een belangrijk perspectief voor de economische ontwikkeling van de regio. De groei van het aantal ouderen is, door de naoorlogse geboortegolf, op dit moment op zijn top. Na 2020 zal vooral het aantal mensen ouder dan 75 jaar sterk gaan groeien. Het aantal 65+ers neemt tot 2040 toe met 50%, en het aantal huishoudens ouder dan 75 verdubbelt.
Deze ontwikkelingen in de samenstelling van de bevolking hebben ook hun weerslag op de huishoudens. Er is een daling van het aantal jonge huishoudens en (sinds kort) ook van huishoudens tussen 35 en 65 jaar, de traditionele gezinshuishoudens. Tegelijkertijd neemt het aantal oudere huishoudens sterk toe. Deze ontwikkelingen zullen de komende decennia nog aanhouden.

Deze demografische ontwikkelingen hebben verstrekkende effecten op meerdere beleidsterreinen. Wat betreft de woningbouw zal de vraag naar uitbreiding van de voorraad (nieuwbouw) langzaam afnemen en zal er meer ingezet worden op verbetering en aanpassing van de bestaande voorraad. Er is een sterke groei van het aantal oudere huishoudens, met de specifieke wensen die ze aan hun woning en woonomgeving stellen. Dit heeft gevolgen voor de woningbehoefte en vergt onder andere een sterke heroriëntatie op het woningbouwbeleid. En het betekent ook dat de woningbouw, en in het algemeen de ruimtelijke ordening, zich meer zal moeten richten op de verbetering van de kwaliteit, dan op de uitbreiding van de voorraad. De geprogrammeerde woningbouw voor de totale regio moet aanzienlijk naar beneden worden bijgesteld. De nieuwbouwplannen zullen moeten worden gekoppeld aan de effecten die ze hebben op de bestaande voorraad, eventueel in combinatie met sloop.
Belangrijk daarbij is het voorkomen dat er gebouwd wordt voor leegstand, maar ook te voorkomen dat schaarste krimp versterkt. Het creëren van een aantrekkelijk woonmilieu is daarbij van belang.

Daarnaast zal de ontgroening in de komende jaren leiden tot een sterke afname van het aantal leerlingen in het basisonderwijs. Dit is een urgent probleem, het leidt mogelijk tot sluiting van een aantal ‘laatste scholen’ in kleine kernen, en heeft daarmee invloed op de leefbaarheid. Op termijn heeft dit effect op het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs, en daarmee ook op de groei, in dit geval daling, van de beroepsbevolking. De ontgroening en vergrijzing leiden tot een verschuiving in de vraag naar voorzieningen op veel terreinen, van detailhandel tot sport. En ook het aanbod van zorg zal aandacht vergen in een sterk vergrijzende regio, in combinatie met ontwikkelingen in de zorg zelf (decentralisatie, extramuralisering, langer zelfstandig blijven wonen). Dit is een belangrijk perspectief voor het aanbod van de zorg en voor de huisvesting en zal leiden tot een stijgend aandeel van de beroepsbevolking dat in de zorgsector werkt.
Om hierop te anticiperen stelt de regio Kop een Transitieatlas op. Met dit instrument worden mogelijke integrale scenario’s voor de voorzieningenstructuur op de langere termijn in beeld gebracht, met als doel om de leefbaarheid in het gebied toekomstbestendig te maken. Zo kan de Transitieatlas onder meer bijdragen aan het maken van keuzes ten aanzien van de hiërarchie van kernen in de regio (inclusief een voorstel voor de verdeling van voorzieningen over de kernen) en de ruimtevraag / ruimteaanbod dat dit met zich meebrengt. Bewoners, bedrijven en instellingen hebben hierbij een belangrijke inbreng.

De regio is daarnaast bezig met het opstellen van een regionaal kwalitatief woningbouwprogramma Kop (KWK). In het KWK worden woningbouwplannen opgenomen, die op basis van objectieve afwegingscriteria als kansrijk zijn beoordeeld. Naast regionale afstemming over de aantallen woningen, is er ook regionale afstemming over de kwalitatieve invulling van de woningbouwplannen in het programma.

PROGRAMMERINGSVRAAGSTUK

De demografische ontwikkelingen, de voortdurende aantrekkingskracht van grote steden en andere algemene trends zorgen voor een programmeringsvraagstuk in de Kop. Veel functies als bedrijventerreinen, verblijfsrecreatie, detailhandel, wonen, agrarische bebouwing en maatschappelijk vastgoed hebben te maken met een overaanbod, dan wel toenemende leegstand. De woningprogrammering voor de Kop wordt in het woningonderzoek (KWK) bijgesteld en de Transitieatlas brengt de toekomst van maatschappelijke functies in beeld, waarbij vrijwel zeker ruimte vrij zal komen. Maar ook de vraag naar nieuwe werklocaties blijkt veel lager dan in het verleden is ingeschat. Het huidige totale planaanbod ligt drie tot vier keer zo hoog als de reële vraag.

Ten aanzien van detailhandel zijn er zorgen rond oplopende leegstand, met name in Den Helder. Ook in kleinere kernen is een terugloop aan (winkel)voorzieningen te zien. In de stad Schagen blijven de winkelvoorzieningen onverminderd sterk door de regiofunctie van de stad. Op het platteland wordt een toename van leegstand van agrarische bebouwing verwacht. Dit heeft onder andere tot gevolg dat veel stolpboerderijen hun functie verliezen met herbestemming of sloop als gevolg. Daarmee staat het behoud van de stolpboerderij als een van de identiteitsdragers binnen Noord-Holland onder druk. Naar verwachting zal ook het religieus erfgoed in Noord-Holland Noord een belangrijke en groeiende restauratie- en herbestemmingsopgave vormen. Dit overaanbod en toenemende leegstand bij al deze functies maakt ook dat er weinig alternatieve invullingen denkbaar zijn.

ENERGIETRANSITIE

Nederland staat voor een enorme transitieopgave op het gebied van energie. De overstap van fossiele brandstof naar meer duurzame vormen van energie loopt achter op de duurzaamheidsdoelstellingen. Dit vraagt om ontwikkeling en innovatie op het gebied van energieproductie (onder andere wind, zon, biomassa, stroming), maar biedt ook kansen voor bijvoorbeeld de economische vitaliteit van de Kop. Deze regio biedt door de ligging en structuur uitgelezen kansen voor deze transitie. Het aantal uren zon, de intensiteit van de zon en de windkracht zijn hoog. Er zijn plekken met een hoge stroomsnelheid van het water (Marsdiep en Afsluitdijk) en er is de combinatie van zoet / zout water. In de Kop is ruimte en er zijn kansen energiewinning en energie-uitwisseling te combineren met landbouw. Een deel van deze ontwikkelingen heeft een groot landschappelijk effect, zowel wat betreft ruimtebeslag als wat betreft landschappelijke inpassing. Het gaat hierbij om zowel het opwekken van energie, als transport, infrastructuur en opslag. Nader onderzoek naar de opbrengsten en neveneffecten zoals hinder en ruimtelijke impact, is noodzakelijk om goede afwegingen te kunnen maken.

KLIMAAT EN VEILIGHEID

Bij de ruimtelijke ontwikkeling van de Kop moet rekening gehouden worden met klimaatverandering: nattere zomers en langere droge periodes, gemiddeld hogere temperaturen en een stijging van de zeespiegel. Het Deltaprogramma brengt de consequenties, kansen en maatregelen in beeld.

Nu is op verschillende plekken te zien dat dit leidt tot ruimtelijke ingrepen en nieuwe kansen, zoals bij de kustversterking met zand bij de Hondsbossche en Pettemer Zeewering. Ook achter de dijken zal in de toekomst rekening gehouden moeten worden met maatregelen in het kader van 'meerlaagse veiligheid'. Het doel is om in geval van een calamiteit, bijvoorbeeld een dijkdoorbraak, het aantal slachtoffers en de (economische) schade zoveel mogelijk te beperken en de veiligheid zoveel mogelijk te waarborgen. Daarnaast zal bijvoorbeeld ruimte gereserveerd moeten worden voor boven- of ondergrondse zoetwaterbuffering om in droge tijden de economische schade zoveel mogelijk te beperken en om, waar dat aan de orde is, de gevolgen van verzilting te beperken. Extra kansen ontstaan door ingrepen te verbinden aan andere sectorale doelen. Voorbeelden zijn kustversterkingsprojecten, havenontwikkeling en waterberging die verbonden zijn met recreatieve, toeristische en economische kansen, kansen voor natuurontwikkeling en landschapsvorming.

LANDBOUW

Het landschap van de Kop is van oudsher grotendeels een productielandschap, met eigen kenmerken per polder. De agrarische sector, de energiesector én aan beide sectoren gerelateerde bedrijvigheid moeten in de Kop voldoende ruimte krijgen om verder te ontwikkelen. Dit is nodig om (inter-)nationaal te kunnen blijven concurreren. De vernieuwing vraagt om schaalvergroting, innovatie, duurzaamheid en verbreding van de landbouw in de verschillende bedrijfstakken als Seed Valley, BioValley, Greenport NHN, bollenteelt, veehouderij, akkerbouw en agrarische loonbedrijven. Het gevolg is een toename van de omvang en vernieuwing van bestaande agrarische bedrijven en een uitbreiding van aan de agrarische sector verbonden bedrijvigheid. Concreet stelt het nieuwe eisen aan onder andere de omvang van bebouwing en de percelen, het gebruik en de ontsluiting van het erf en de infrastructuur in de directe omgeving. Het leidt ook tot een afname van het aantal bedrijven en daarmee een toenemend aantal bedrijfsbeëindigingen en vrijkomend agrarisch vastgoed.

Deze ontwikkelingen hebben ook grote invloed op het gebruik en de verschijningsvorm van het landschap, bijvoorbeeld door de toenemende grootte van opstallen en bedrijfshallen, leegstand, functieverandering van gebouwen en erven naar bijvoorbeeld wonen en (verblijfs-)recreatieve functies en/of door (dreigende) sloop van cultuurhistorisch belangrijke gebouwen. Dit zijn vaak sluipende transformaties op lokale schaal die op termijn en bij elkaar opgeteld een grote landschappelijke impact hebben en ook bijvoorbeeld van invloed zijn op het gebied van wonen. De waarde van het landschap als woon- en recreatie landschap staat daarmee onder druk, terwijl tegelijkertijd de betekenis van het landschap voor die functies toeneemt. Zorgvuldige inpassing van schaalvergroting en aandacht voor vrijkomende agrarische bebouwing zorgt er voor dat waardevolle landschappelijke verschillen in de Kop behouden blijven, dat cultuurhistorische elementen zichtbaar blijven en dat de karakteristiek en identiteit van het landschap en de bijbehorende bebouwing beleefbaar zijn.

VRIJETIJDSBESTEDING

Op het gebied van vrijetijdsbesteding, recreatie en toerisme is sprake van een toenemende pluriformiteit van het publiek en veranderend recreatiegedrag en -behoefte. Het doel is de aantrekkingskracht van de regio te vergroten, de verblijfsduur te verlengen, bestedingen te vergroten en mensen terug te laten keren. Het huidige recreatieve aanbod in de Kop voldoet (deels) niet meer aan die behoefte. Naast een beperkte kwantitatieve opgave, is er vooral behoefte aan meer kwaliteit en differentiatie. Er is sprake van een herstructureringsopgave en beperkte ontwikkeling van specifieke leisure- en recreatieve / toeristische voorzieningen, die hand in hand dienen te gaan met een verbetering van de omgevingskwaliteit. Het recente onderzoek Identiteit Kustplaatsen, laat zien dat er behoefte is aan duurzame keuzes voor ontwikkelingen die passen bij en betekenis geven aan de diverse kustgebieden. In het onderzoek worden voorstellen gedaan voor de versterking van de kustplaatsen op basis van identiteitsprofielen. Deze profielen zijn mede gebaseerd op lokale inbreng, aanwezige (cultuurhistorische) kwaliteiten en opgesteld in samenhang met de andere kustplaatsen.

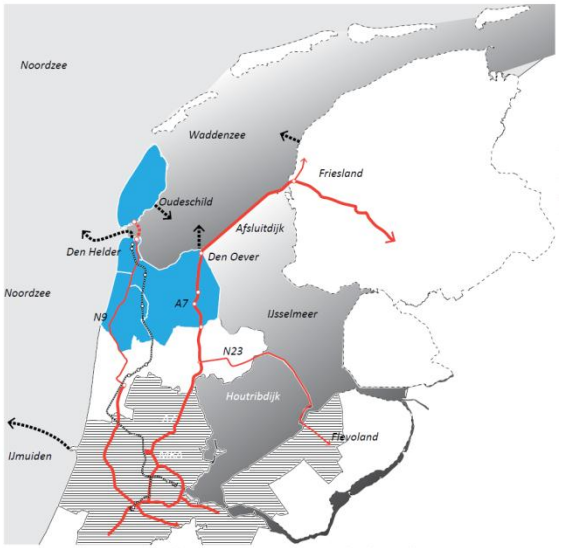

De context van de Kop: aan drie zijden omgeven door groot water, verbonden met de MRA en Noord / Oost Nederland via de A7, de N9 en de toekomstige N23 (Westfrisiaweg)

KOP IN DE BREDERE CONTEXT

Ruimte voor Vraag richt zich op de Kop maar het is, zeker met de wens de economie in de regio te versterken, noodzakelijk breder te kijken dan de Kop. Allereerst is de Kop onderdeel van Noord-Holland Noord (NHN), waarbinnen samengewerkt wordt om het gebied economisch en ruimtelijk op de kaart te zetten. NHN is de thuishaven voor een aantal economische clusters: de agribusiness (Greenport), het marine- maritiem & offshore cluster, het duurzame energie cluster, vrijetijdseconomie en het medisch cluster.

Binnen NHN is Greenport Noord-Holland Noord een van de sterke spelers. De Greenport omvat veelal internationaal opererende bollentelers en zaadveredelaars, glastuinbouw, veeteelt, biologische teelten en wisselteelten. In dit cluster vindt veel kennisontwikkeling en innovatie plaats, gepaard gaand met grote investeringen. Zo groeien en innoveren de bedrijven in Seed Valley voortdurend. Ook Agriport A7 heeft zich de afgelopen jaren flink uitgebreid, onder andere met een grootschalig datacentrum. Dit heeft zich hier gevestigd vanwege de beschikbare ruimte en de mogelijkheden om efficiënter met energie om te gaan. De komende jaren zal in de Wieringermeer ook een flink deel van de wind-op-land

energiewinning een plek krijgen, naast uitbreiding van het bestaande windenergie testcentrum.
De maritieme en offshore activiteiten in de haven van Den Helder en daaraan gelieerde bedrijvigheid zijn van internationale betekenis, mede door de strategische ligging van de haven ten opzichte van het continentaal plat. En dankzij de gunstige ligging ten opzichte van de primaire olie- en gasvelden op de Noordzee is Den Helder Airport uitgegroeid tot de grootste offshore helikopterluchthaven van Nederland en een van de grootste van Noordwest-Europa. In de energiesector vinden belangrijke ontwikkelingen plaats, zowel in de bestaande olie- en gasindustrie als in de transitie naar duurzame energie. De regio speelt daar nu al een belangrijke rol in. Zo staat Den Helder bekend als het centrum van de offshore olie- en gasindustrie en als dé defensiehaven van Nederland. De combinatie van marine en civiel gebruik geven kansen voor slim medegebruik van ruimte en uitwisseling van kennis. De regio gebruikt deze kennis en infrastructuur bij de transitie naar duurzame energie, zoals (offshore) windenergie en biomassavergisting. Belangrijk voor de (inter)nationale positie is de samenwerking en afstemming met andere offshore en energiehavens zoals IJmuiden, Eemshaven, Rotterdam en Vlissingen. Een sterk eigen en complementair profiel van de verschillende havens moet onderlinge concurrentie beperken en ze samen sterk maken in internationaal verband. Ook de samenwerking met partners in het onderwijs, energieproducenten en andere bedrijven is van vitaal belang.

In de Kop is het grootste deel van de toeristisch recreatieve verblijfsparken van de provincie gelegen. Toerisme is met 100 miljoen euro en zo'n 13% van de totale inkomsten een belangrijke inkomstenbron voor de Kop van Noord-Holland. Vooral Texel en de Noordzeekust zijn de belangrijkste trekkers. Zo ontvangt Texel ongeveer 1 miljoen bezoekers per jaar. Ongeveer 65% van de bezoekers van de Kop komt uit Nederland en circa 30% uit Duitsland.

Naast de Kop als onderdeel van NHN, kent de Kop een meervoudige oriëntatie. De regio ligt aan de periferie van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) / Randstad en onderhoudt er een directe relatie mee. Een derde van de beroepsbevolking van de Kop werkt buiten de Kop, vooral in de MRA. Aan de andere kant is er ook een oriëntatie op het noorden: de regio ligt aan een van de grootste aaneengesloten natuurgebieden van Noordwest Europa, het UNESCO-werelderfgoed 'De Waddenzee'. De ontstaansgeschiedenis van de Kop is nauw vervlochten met dit landschap. En de oriëntatie op de Noordzee aan de westzijde biedt tal van kansen op gebied van recreatie, offshore activiteiten en (duurzame) energiewinning. Deze kustzone in de Kop maakt onderdeel uit van de gehele gevarieerde Nederlandse Noordzeekust. Via de A7 en A9 is de Kop verbonden met de MRA en de Randstad, via de Afsluitdijk / A7 en de Houtribdijk (dijk Enkhuizen-Lelystad) is de Kop verbonden met het noorden en oosten van Nederland.

Binnen deze context heeft de Kop eigen kwaliteiten en mogelijkheden te bieden, die bijvoorbeeld aanvullend zijn op die in Metropoolregio Amsterdam. Uniek aan de Kop zijn de drie kusten: de Noordzeekust, Waddenkust en IJsselmeerkust. Daarnaast wordt de Kop gekenmerkt door ruimte: het landschap heeft een grote openheid met veel ruimte voor agrarische functies. De Kop zal, samen met West-Friesland, daardoor steeds meer als voedselschuur en energiebron voor de MRA kunnen dienen en aangename ontsnappingsmogelijkheden bieden aan de grootstedelijke drukte. De Kop heeft ook daarvoor voldoende te bieden: het is een gevarieerd gebied, met kleinschalige en grootschalige gebieden, van zeer oude

keileembulten tot zeer jonge polders, van het voormalige eiland Wieringen tot de grootschalige Wieringermeer en de Afsluitdijk, met steden als Den Helder en Schagen en ook veel kleine kernen, beschermde dorpsgezichten, cultureel erfgoed en een Waddeneiland op slechts 20 minuten varen. Deze strategische ligging en kwaliteiten bieden kansen die beter benut kunnen worden, maar vragen ook om een behoedzaam samengaan van economie, recreatie, duurzaamheid, ruimte, natuur, innovatie en cultuurhistorie.

BIJLAGE 2: KERNKWALITEITEN

kwaliteitenkaart kusten

- Kustplaats
- Verblijfsrecreatie
- Recreatieve wandel/fiets/skate/kanoroutes
- Vaarroute
- Kenmerkende landschappelijke overgang
- Spoor
- Kustweg N9 en N99
- Museum/cultuur
- Aquarium/dierentuin/zeehondenopvang
- Vissershaven
- Jachthaven
- Golfbaan
- Surflocatie
- Dorpen en steden
- Recreatieve Noordzeekust
- Natuurlijke Waddenkust
- Stille IJsselmeerkust
- Westfriese Omringdijk
- Kleinschalige cultuurlandschappen
- Bollenconcentratiegebied

DIT HOOFDSTUK BESCHRIJFT DE HUIDIGE KERNKWALITEITEN IN DE KOP EN DE KANSEN EN OPGAVEN DIE DAARMEE SAMENHANGEN. HIERBIJ ZIJN HUIDIGE RUIMTELIJKE KWALITEITEN GECOMBINEERD MET DE ECONOMISCHE EN SOCIALE KRACHT VAN HET GEBIED.

DE DRIE KUSTEN

De aanwezigheid van drie kusten, aan Noordzee, Waddenzee en IJsselmeer, maakt de Kop uniek. Ze dragen bij aan de economie en kwaliteit van leven en bieden kansen voor toerisme, offshore, visserij en landbouw. Elke kust kent een geheel eigen karakter en beleving. Van toeristisch en contrastrijk aan de Noordzeekust, via de natuurlijke en stille Waddenkust tot de relatief onbekende dijk langs het zoete IJsselmeer. Elke kust is een bestemming op zich en kent daarmee ook zijn eigen gebruikers en regels. Buiten de regio wordt dit bijzondere kenmerk van de Kop nog niet uitgevent. Juist de complementariteit van de drie kusten kan door betere afstemming en het cultiveren van de verschillen versterkt worden en daarnaast kan het totaalproduct als 'kustenregio'beter verkocht worden. Door sectoraal noodzakelijke ingrepen als natuurontwikkeling, kustversterking, wateropgaven en toeristische impulsen op elkaar af te stemmen kan de kust als geheel aan kwaliteit, gebruikswaarde en belevingswaarde winnen. Op deze wijze dragen de kusten van de Kop bij aan het (ontstaan van een) regionaal profiel voor de regio.

NOORDZEEKUST

De Noordzeekust is een belangrijke toeristische trekker. Het 'product' langs de hele Nederlandse kust is grofweg hetzelfde (strand, duinen, natuur afgewisseld met levendige badplaatsen) maar het karakter verschilt per kustdeel en badplaats. De combinatie van goed bereikbare kustplaatsen en meer luwe, natuurlijke gebieden maakt de Noordzeekust in de Kop voor zowel de gemak-gerichte bezoeker als de rust- en natuurzoekers een aantrekkelijke (meerdaagse) bestemming. In vergelijking met de rest van de Noordzeekust in Noord-Holland ligt de nadruk in de Kop op verblijfsrecreatie, vooral in bungalow- en chaletparken en op campings.

De Noordzeekust in de Kop is een gebied van contrasten qua belangen: tegenover het belang van toerisme staan ook grote natuurwaarden (bijvoorbeeld Natura 2000 gebieden Zwanenwater & Pettemerduinen, duinen Den Helder-Callantsoog en de Duinen en Lage Land Texel) en gebieden waar landbouw, zoals de bollenteelt, de duinzoom domineren. Het Wadden-polder landschap biedt als kustlandschap een grote mate van afwisseling: de zeewering bij Den Helder tegenover de natuurlijke duinen, intensieve landbouw naast toeristische attracties. Bovendien ligt in de duinen bij Petten het onderzoekscentrum van ECN.
De verschillen binnen de Kop zijn daarbij geografisch te clusteren. Het eiland Texel heeft een brede kustzone met een brede mix van toeristisch-recreatieve mogelijkheden en natuur. Het Wadden-polderlandschap (van Camperduin tot Den Helder) kenmerkt zich door een smalle kuststrook, een eigen cultuur en focus op landbouw in combinatie met een recreatief-toeristisch aanbod dat meer gericht is op het lagere segment. In de identiteit en profilering van de kustplaatsen en in de verscheidenheid in het (toeristisch) aanbod kan sterker ingespeeld worden op de grote fysieke, historische en culturele verschillen tussen de kustplaatsen onderling (zie het onderzoek Identiteit Kustplaatsen). Zo biedt bijvoorbeeld de zandige kustversterking tussen Petten en Camperduin nieuwe kansen en kan ook de potentieel aantrekkelijke ligging van Den Helder aan zee verder benut worden. Wanneer kustplaatsen het onderscheidend vermogen versterken kunnen zij kansen gaan benutten om jaarrond de aantrekkingskracht te versterken. Er is veel ruimte voor

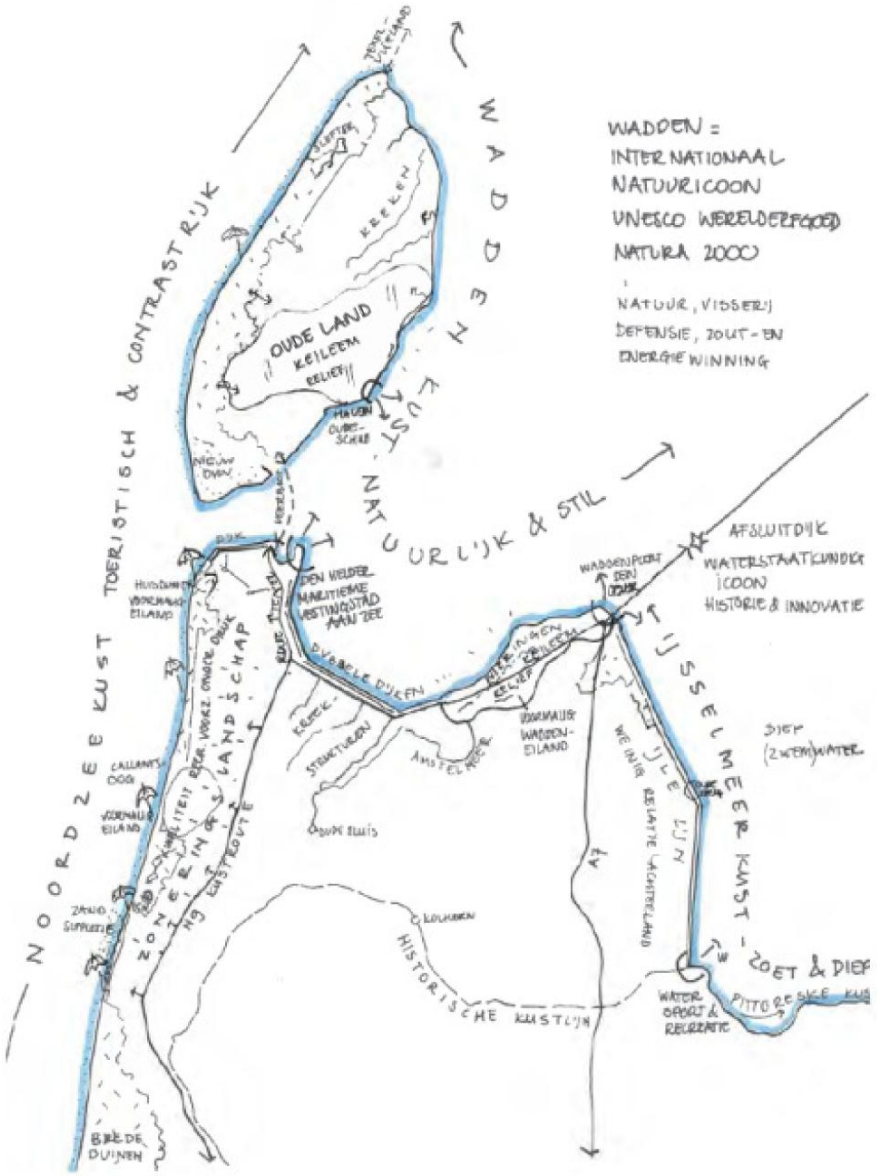

conclusiekaart kwaliteit kusten

economische groei wanneer daarbij meer gebruik wordt gemaakt van de eigen identiteit en eigen aanbod wordt ontwikkeld dat thuishoort bij de betreffende kustplaats. Elke kustplaats kan dan zijn eigen 'claim' gaan leggen of in clusters gezamenlijke product- en dienstontwikkeling aanbieden.

De balans in de Noordzeekustzone is precair: bij toekomstige ontwikkelingen in bijvoorbeeld landbouw of toerisme is het van belang dat er een goede afweging wordt gemaakt met de andere gebruiksfuncties en tussen lokale en regionale belangen.
Een (ver)bindende factor voor de Noordzeekust in de Kop is de bereikbaarheid: de N9 vormt met zijn kamstructuur een noord-zuid 'kustroute' die ook Texel ontsluit via de route naar de veerhaven in Den Helder.

WADDENKUST

De Waddenzee is eerst en vooral een uniek natuurgebied met UNESCO werelderfgoed-status en daarom goed beschermd. Ecologie en cultuurhistorie zijn de leidende waarden, met economisch medegebruik als toegevoegde waarde. De Waddenzee is nu in gebruik voor visserij, defensie-activiteiten, natuurgerichte recreatie en zout- en energiewinning. De Waddenkust is nog relatief onbekend en beperkt bereikbaar, met nog

onbenutte kansen voor toeristische ontwikkeling. De kust bestaat voor een aanzienlijk deel uit hoge dijken achter een kanaal of haventerrein, zoals bij Den Helder en de Balgzanddijk. Alleen vanaf de keileembulten van Wieringen en de Hoge Berg op Texel is de ligging aan de Waddenzee te beleven. In het achterliggende aandijkingenlandschap van Anna Paulownapolder en de Texelse polders en is het voormalige Waddenlandschap van voor de indijking terug te vinden als de grillige lijnen van voormalige Waddenkreken. Ten zuiden van Den Helder zijn nollen (zandduintjes) in de polder terug te vinden. Met aanwezige binnen- en buitendijkse natuur en door (toekomstige) goed ingepaste kustveiligheidsprojecten kan de overgang op plekken minder abrupt worden gemaakt. De havens van Den Helder, Oudeschild en Den Oever zijn de belangrijkste toegangen naar de Wadden. De Waddenvisserij en bijvoorbeeld zeehondentoerisme hebben hier hun thuishaven.

De nabijheid van dit natuurgebied van wereldbelang en de aanwezigheid van cultuurhistorische objecten zoals de stelling van Den Helder en het voormalig eiland Wieringen kunnen beter benut worden. In de visie voor het wadden gebied “Wadden van allure!” (2013) geven de drie provincies aan de natuurlijke kwaliteiten van het waddengebied te willen behouden en versterken en te willen bijdragen aan een duurzame economische ontwikkeling. Het Waddenfonds kijkt vanuit het hele Nederlandse Waddengebied naar mogelijkheden om de toeristisch-recreatieve betekenis van de Waddenkust (vasteland) te vergroten en daarmee bij te dragen aan het profileren van de Waddenkust.

Waddenkust bij Wieringen

Projecten onder andere in Den Oever, Den Helder-Willemsoord, het uitvoeringskader Waddenkust en het project ‘De Nieuwe Afsluitdijk’ (DNA) zetten hierop in. Op termijn kan daarnaast een strategie ten aanzien van klimaatverandering en de dynamiek van het (zand)systeem (zandhonger) anticiperen op toekomstige mogelijkheden voor ecologie, recreatie en toegankelijkheid.

IJSSELMEERKUST

De derde kust is de IJsselmeerkust. Deze kust bestaat uit niet veel meer dan de lange rechte lijn van de Wieringermeerdijk, die doorloopt in de Afsluitdijk bij Den Oever. Achter de dijk ligt een smalle overgangszone, de verhoogde zone tussen dijk en de weg/laan. Direct daarna begint de grootschalige landbouw van de Wieringermeer. Alleen in het noorden bij het Robbenoordbos en Dijkgatsbos is ruimte voor groen en natuur. Halverwege de dijk ligt de Oude Zeug, een voormalige vluchthaven die in gebruik is als haventerrein. Het IJsselmeer heeft geen ‘achterland’, zoals de Noordzeekust, en is in feite alleen toegankelijk vanuit Medemblik en Den Oever. Opvallend is dat de kernen in de Wieringermeer slechts beperkte relaties hebben met de IJsselmeerkust.

De beide uiteinden van deze kust hebben recreatieve potentie. In het noorden het vissersdorp en het haven- en sluizencomplex van Den Oever; de combinatie met het Wieringer landschap; het Robbenoordbos en de aanwezigheid van diep zeil- en zwemwater vlakbij de A7. In het zuiden eindigt de IJsselmeerdijk in het hart van Zuiderzeestad en watersportcentrum Medemblik. Voor de ontwikkeling van de IJsselmeerkust is hier aansluiting mogelijk bij een van de

speerpunten binnen het Pact van West-Friesland: Kust Medemblik, SED (Enkhuizen, Stede Broeck, Drechterland) en Hoorn.
En de IJsselmeerdijk sluit aan op de Afsluitdijk. Tot op heden is deze Afsluitdijk als toeristische bestemming (250.000-300.000 bezoekers per jaar) maar nauwelijks verbonden met andere toeristische attracties, recreatieve activiteiten en evenementen in de directe omgeving. Wellicht dat, met de ambitie voor De Nieuwe Afsluitdijk, ook Den Oever en de Noord-Hollandse IJsselmeerdijk een nieuwe recreatieve impuls krijgen.

Afsluitdijk

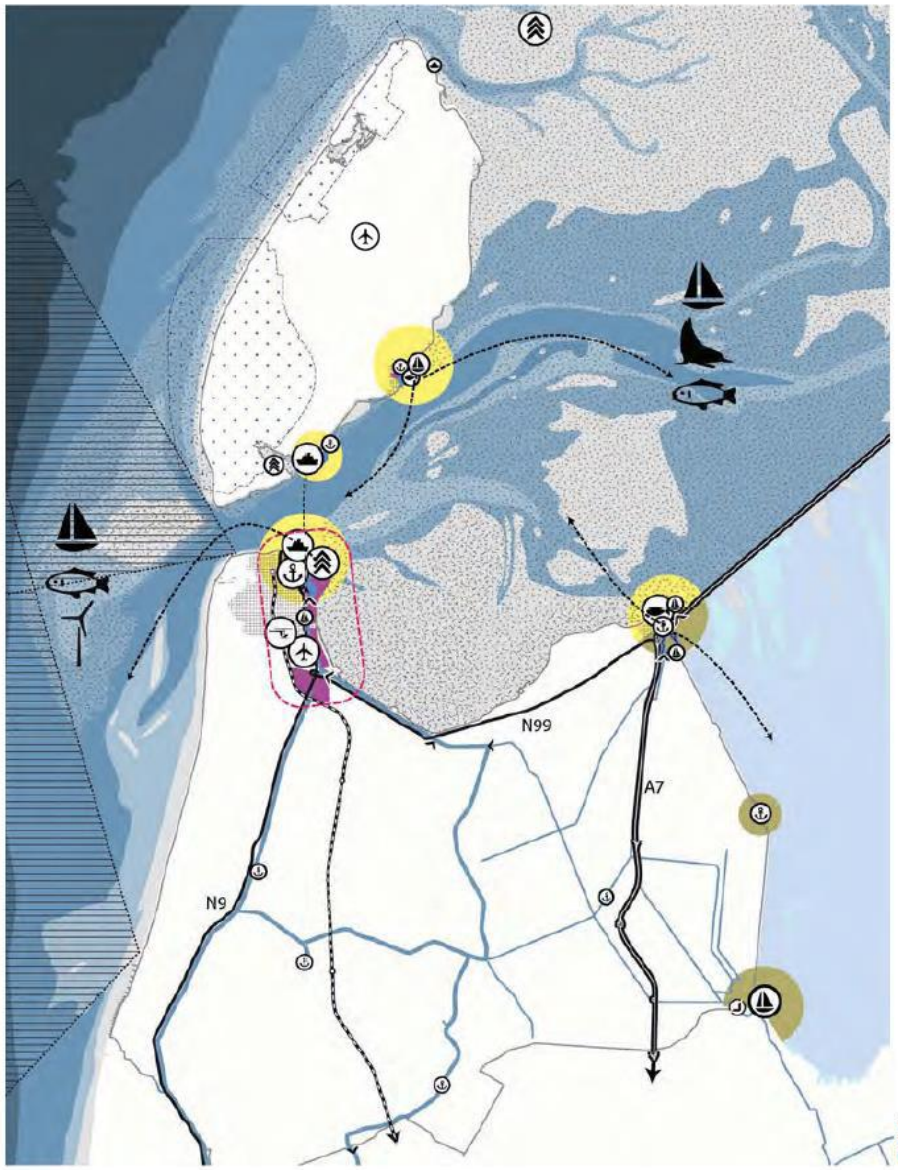

kwaliteitenkaart havens en zeeën

Haven industrieel complex
Havenplaatsen
Haven offshore/industrie
Visserijhaven
Jachthaven
Veerhaven
Helihaven
Luchthaven
Schutsluis
Defensie
visserij
watersport/recreatie
eco toerisme
offshore energie
UNESCO/Natura2000 Waddenzee
Noordzee en Waddenzee
IJsselmeer
Vaarten en kanalen
Havenstad Den Helder
Vissersdorp Oudeschild en Den Oever
Vaarroute open water
Snelweg A7
N-weg
Spoorlijn

HAVENS EN ZEEËN

Noordzee en Waddenzee ogen leeg, maar worden gebruikt voor visserij, olie- en gaswinning, defensieactiviteiten, transport en in toenemende mate voor de winning van duurzame energie. Op de Waddenzee is daarnaast sprake van eco-toerisme (wad- en robbentochten, sportvisserij). Het regionale grote water bedient bovendien een aantal niches van de watersportrecreatie: wedstrijdzeilen op het IJsselmeer, de bruine vloot op de Waddenzee en vooral surfers op het Amstelmeer.

De Kop heeft van oudsher een sterke relatie met het water. Naast Texel waren ook Wieringen, Huisduinen en Callantsoog ooit eilanden in zee. Het grootste deel van het landoppervlak daaromheen is in de latere tijden aangedijkt en ingepolderd. Dorpen als Kolhorn, Oudesluis en Nieuwesluis waren ooit havenplaatsen aan de Zuiderzee. Wat nu resteert zijn pittoreske recreatieve zoetwater-havenplaatsen. Inmiddels zijn de havenactiviteiten geconcentreerd in de drie grootste havens Den Helder, Oudeschild en Den Oever.

De haven van Den Helder is geconcentreerd in de havenbekkens van Het Nieuwe Diep en heeft een divers gebruik. Van oorsprong was de stad een haven voor bevoorrading van schepen op weg door het Marsdiep van en naar Amsterdam. Vanaf het begin van de 19e eeuw groeide de haven door deze gunstige ligging uit tot de belangrijkste marinehaven van het land. In de stad is het marine-verleden nog voelbaar, bijvoorbeeld op de oude Rijkswerf Willemsoord en rond de forten, grachten en linies van de Stelling van Den Helder. Hier is oud-marine vastgoed (deels) herontwikkeld met nieuwe functies. De marine speelt nog altijd een belangrijke rol en gebruikt ook nu nog een groot deel van het beschikbare haventerrein in en rond Het Nieuwe Diep.

Met de opkomst van de offshore olie- en gaswinning ontwikkelde Den Helder zich ook tot offshore haven voor de Noordzee. De strategische vooruitgeschoven ligging van de haven ten opzichte van het continentaal plat en de beschikbaarheid van het (marine)vliegveld vlakbij de zeehaven maakte de stad een centrum voor bevoorrading en techniek voor booreilanden. Marinevliegkamp De Kooy kent dan ook een druk gebruik als helihaven zowel voor defensie als ook civiel voor de offshore (Den Helder Airport). De toenemende belangstelling voor bijvoorbeeld de aanleg van windparken op zee in Nederland, Engeland, Duitsland en Denemarken biedt waarschijnlijk kansen voor de offshore activiteiten in Den Helder.

De haven van Den Helder heeft een sterke concurrentiepositie door haar zeewaartse ligging, maar ook door de aanwezigheid van kennisclusters: het marinebedrijf naast onderhoud van (boor)platforms; offshore olie- en gas naast de ontwikkeling van windparken op zee; de visserij en de kennisinstituten NIOZ, MCN en IMARES voor mariene biologie en technologie; mogelijke koppelingen met de agri-sector ten aanzien van zilte teelt en teelt op zee.

Door de verwachte groei (de haven is in 2014 met 7% gegroeid) bestaat er behoefte aan zeehaventerreinen. Er is gebrek aan beschikbare (kade)ruimte en er is behoefte aan havengebonden bedrijventerrein in de directe omgeving van de zee- en luchthaven (motto “voor de sluis wat er moet, erachter wat er kan”) en watergebonden bedrijventerrein zoals het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein-RHB Kooyhaven.

haven Den Helder

De groei wordt de komende 10-15 jaar mogelijk gemaakt door het optimaliseren van bestaande haventerreinen, door civiel medegebruik van de defensiehaven en het militaire vliegveld, door uitbreiding van zee- en luchthaven gerelateerde bedrijventerreinen en door randvoorwaardelijke droge en natte infrastructuur (geen ontwikkeling zonder bereikbaarheid). Hiervoor werken de provincie NH, de gemeente Den Helder, het ministerie van Defensie en de Port of Den Helder samen in een verkenning naar efficiënt grondgebruik "optimale benutting van de fysieke, nautische en milieuruimte in de civiele en militaire havens van Den Helder".

Na de aanleg van Wieringermeer en de Afsluitdijk nam het belang van Den Helder toe als veer- en visserijhaven. Zo is voor Texel als toeristische trekker een soepele aansluiting op het vasteland van groot belang. Verder wordt de jachthaven in het bassin van de oude Rijkswerf Willemsoord makkelijker toegankelijk gemaakt en zal een groeiende rol krijgen in het netwerk van recreatieve Waddenzeehavens.

Den Oever is strategisch gelegen bij de Stevinsluizen in de Afsluitdijk, en wordt ontsloten (maar ook ruimtelijk ingeperkt) door de A7 en N99. Den Oever is het vissersdorp op Wieringen en heeft havens in de Waddenzee en in het IJsselmeer. Behalve thuisbasis van een vissersvloot en een visindustrie gerelateerd bedrijventerrein, is Den Oever ook het startpunt van kleinschalig ecotoerisme per boot naar het Wad voor garnalen- en robbentochten.

haven Den Oever

De havens in het IJsselmeer hebben nu een zeer beperkt regionaal belang voor de watersport. De toekomstige beleving van Den Oever als havenplaats wordt vanaf de Waddenzee versterkt met het project Waddenpoort Den Oever. De havenfunctie aan het IJsselmeer kan verder versterkt worden door afstemming en profilering met andere IJsselmeerhavens als Oude Zeug en Medemblik.

Oudeschild ligt aan de 'luwe' kust van Texel. De historische betekenis als aankomstplaats op Texel is lang geleden verloren gegaan. Tegenwoordig is de haven vooral in gebruik voor de visserij en recreatie (wad-, garnalen- en robbentochten). De haven, de dijk die de haven van de dorpskern scheidt en het dorp zelf (Kaap Skil) zijn toeristisch van belang voor Texel.

Het 'binnenland' van de Kop is met de kust en het achterland van de provincie verbonden via een netwerk van kanalen, vaarten en voormalige kreken. Deze zijn niet alleen van belang voor specifieke kadegebonden bedrijvigheid in bijvoorbeeld Middenmeer, Schagen en 't Zand, maar ontsluiten ook een aantal historische havenplaatsen als Kolhorn en Oudesluis. De recreatieve en cultuurhistorische waarde van dit netwerk en de havens wordt echter nog nauwelijks benut.

haven Oudeschild

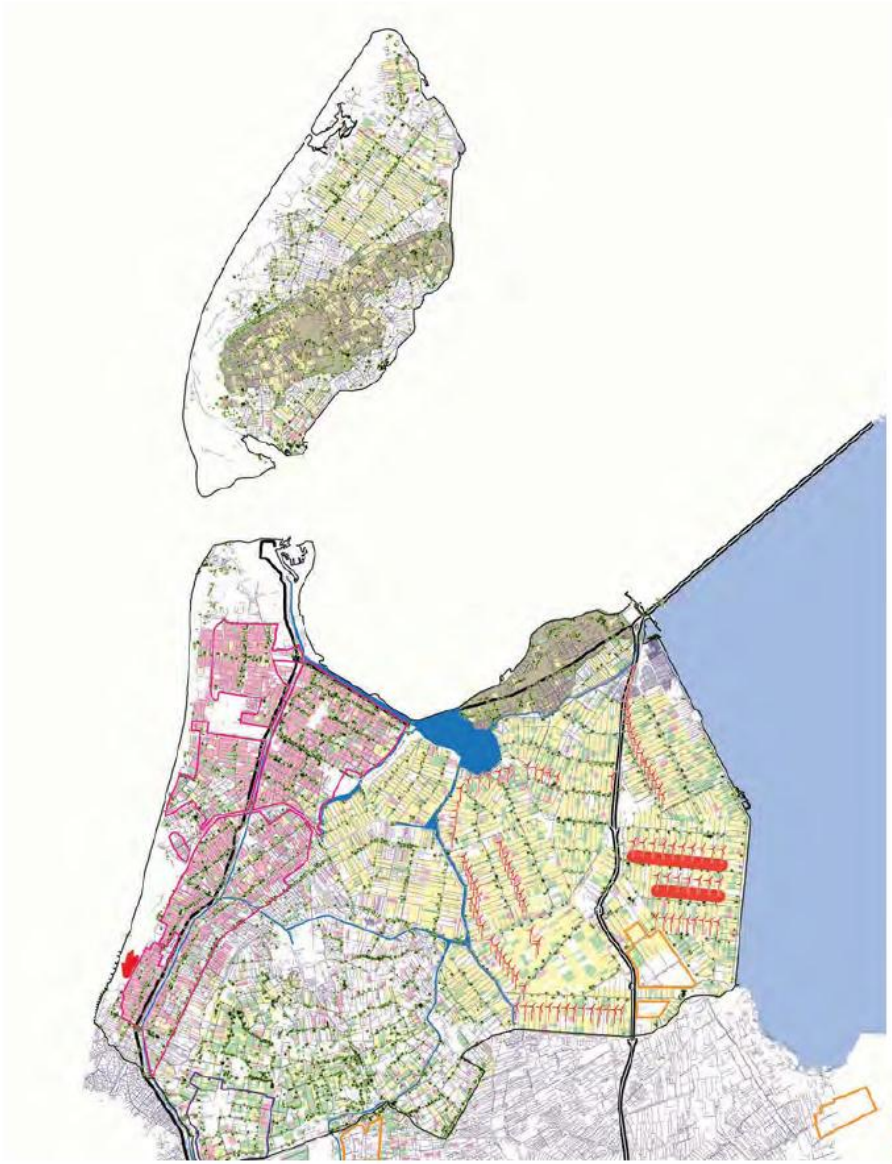

Bollenconcentratie
Glastuinbouw
SeedValley
grootschalige landbouw (bieten, granen, aardappelen)
Vollegrondsteelt (groenten)
Bollen

Kleinschalige cultuurlandschappen
Landelijke erven
Zoetwater IJsselmeer
Vaarten en boezem
Kavelstructuur/watergangen
Polder Waard Nieuwland
Windturbine Windpark Wieringermeer
Bestaande windturbines
ECN-locaties Petten en Testpark Wieringermeer

kwaliteitenkaart productielandschap

HET PRODUCTIELANDSCHAP

Het grootste deel van het huidige landschap van De Kop is in de afgelopen eeuwen door de mens op de zee veroverd door aandijking en inpoldering. De gunstige ligging en de rationele structuur van de open polders bieden bijna ideale voorwaarden voor grootschalige landbouw. Gebruik, karakter en beeld verschillen echter per polder. De Anna Paulownapolder, de Koegras en (deels) de Zijpe zijn een concentratiegebied voor de bollenteelt. Wieringermeer en Wieringerwaard zijn voornamelijk in gebruik voor akkerbouw. De Zijpepolder dateert uit de zestiende eeuw en kent monumentale bebouwing langs de Grote Sloot, de Wieringermeer is nog geen eeuw oud.

De landbouwclusters van De Kop spelen mee in de mondiale top. Het bollencluster is het grootste aaneengesloten bollenteeltgebied van de wereld. Veel van de bedrijven in bijvoorbeeld Breezand en Anna Paulowna zijn internationaal producerende en exporterende bedrijven. Onder het zaadveredelingscluster SeedValley, dat in de Kop vooral is geconcentreerd rond Warmenhuizen, vallen enkele van de grootste spelers in deze niche. Bovendien verwacht de sector een verdubbeling van de omzet in de komende 25 jaar. Het Agriportgebied in de Wieringermeer is koploper in grootschalige glastuinbouw en zoekt voortdurend naar innovatieve koppelingen op het gebied van energie en productie. Om die reden is het gebied, samen met West-Friesland, uitgeroepen tot één van de zes belangrijkste land- en tuinbouwclusters van ons land: de Greenport Noord-Holland Noord.

Door het klimaat en de aanwezige ruimte biedt de Kop ook goede voorwaarden voor de productie van duurzame energie. De omstandigheden behoren tot de meest gunstige in Nederland door de hoge gemiddelde windsnelheid, het grote aantal zonne-uren en de hoge lichtintensiteit. In de Wieringermeer wordt met het Windpark Wieringermeer het grootste deel van de provinciale opgave voor Wind op Land gerealiseerd, terwijl op andere plekken initiatieven bestaan voor herstructurering van de vele bestaande windmolens. Ook voor geothermie, biomassavergisting en energie uit water zijn goede randvoorwaarden aanwezig. In de regio wordt getest met nieuwe energievormen zoals stromingsenergie bij Den Oever. Nieuwe koppelingen tussen landbouwproductie en energiedoelstellingen dragen bij aan de economische structuurversterking van de agrarische sector. Ontwikkeling en innovatie op het gebied van energieproductie (onder andere wind, zon, biomassa) dragen bij aan duurzaamheidsdoelstellingen en de economische vitaliteit van de Kop, maar heeft vaak een groot landschappelijk effect. Het gaat hierbij om zowel transport / infrastructuur, opslag als het opwekken van energie. De meningen zijn verdeeld over wat het landschap kan dragen en welke kansen er liggen op het gebied van inpassing van en transformatie naar energielandschappen. Nader onderzoek naar de ruimteclaims, de bestemming van opbrengsten en eventuele neveneffecten (hinder, ruimtelijke impact en noodzakelijke infrastructuur) zijn noodzakelijk om goede afwegingen te kunnen maken. Zo is uitbreiding van het elektriciteitsnet nodig om transitie naar duurzame energie mogelijk te maken, het draagt bij aan de leveringszekerheid en biedt kansen voor economische ontwikkeling.

Bollenteelt en energiewinning
Foto: Marlin Daleman, Beeldbank PNH

De agrarische sector, de energiesector én de aan beide sectoren gerelateerde bedrijvigheid zijn bepalend voor de economie van de Kop en vragen om voldoende ruimte voor de verwachte groei van deze clusters. Deze ontwikkeling blijft niet zonder gevolgen voor het landschap: de ontwikkeling van de agrarische sector gaat gepaard met schaalvergroting en vernieuwing van bestaande agrarische bedrijven, een toenemend aantal bedrijfsbeëindigingen (afname van het aantal bedrijven) en uitbreiding van aan de agrarische sector verbonden bedrijvigheid. Deze ontwikkelingen stellen soms nieuwe eisen aan onder andere het gebruik, bebouwing en ontsluiting van het erf en de infrastructuur in de directe omgeving.

zaadveredelingscluster

glastuinbouw Agriport

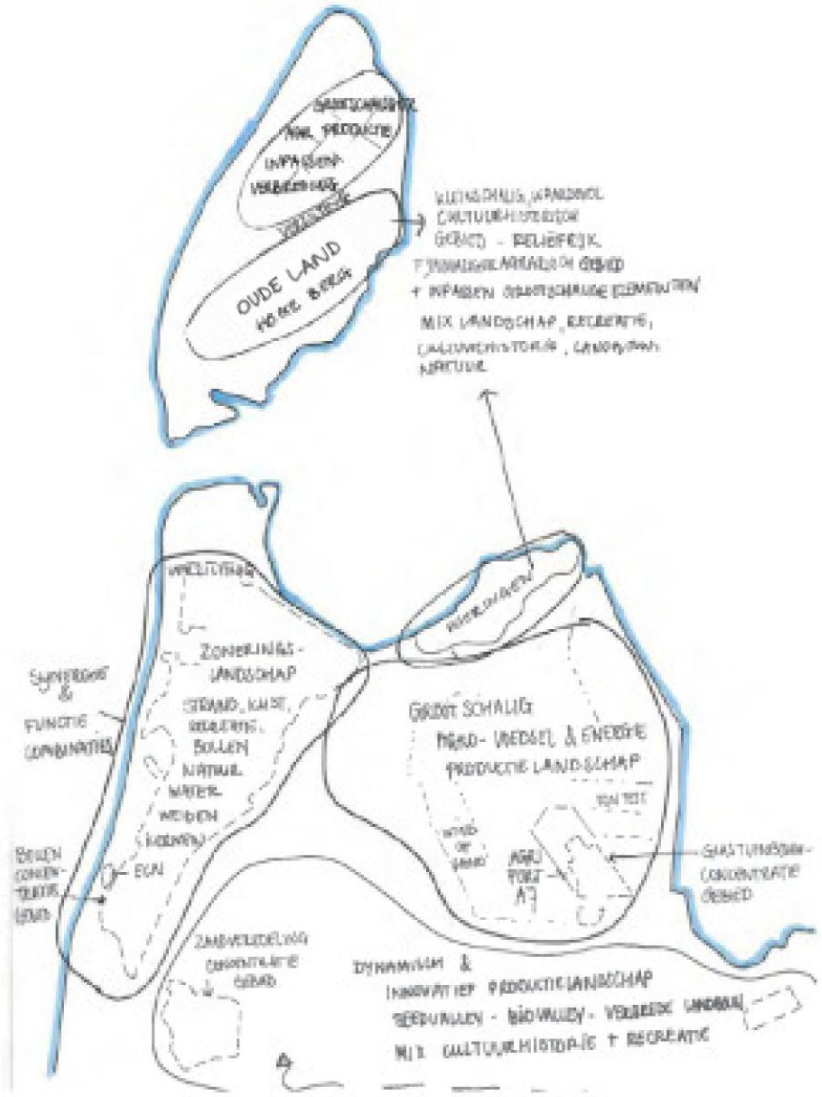

conclusiekaart kwaliteit productielandschap

De landbouwsector is een beeldbepalende kracht in het landschap van de Kop. Het gebruik van dat landschap kent echter meerdere lagen: bijvoorbeeld in de toekomst als productielandschap van duurzame energie, maar ook als leef- en recreatieomgeving en vestigingsklimaat voor bewoners en ondernemers. Schaalvergroting van landbouw en ontwikkeling van duurzame energievoorzieningen zijn geleidelijke processen, waarbij bijvoorbeeld de maat en schaal van boerenerven en –kavels toeneemt of de verkeersdruk op het landelijk gebied groter wordt. Voorkomen moet worden dat de ambities van de ene functie de waarde en kwaliteit voor andere belangen beperken. Zo is bij de voortgaande schaalvergroting in de landbouw het behoud van waardevolle of unieke landschappelijke verschillen van belang om te voorkomen dat de eigen identiteit van een plek verdwijnt in een generieke verschijningsvorm van schaalvergroting. Dit vraagt maatwerk per polder om op regionale schaal de diversiteit in landschappen te behouden en het gebied ook als woon- en recreatielandschap duurzaam aantrekkelijk te houden.

Het deel van de Kop binnen de Westfriese Omringdijk, in de kustzone en op de keileembulten van Wieringen en Texel laten een eigen beeld zien. Wieringen en het ‘Oude Land’ van Texel zijn kleinschalige waardevolle cultuurlandschappen waar grootschalige ontwikkelingen / landbouw zeer zorgvuldig ingepast moeten worden. West-Friesland is een mix van grootschalige ruilverkavelde polders met historische cultuurlandschappen en dorpslinten. Schaalvergroting van de landbouw vindt plaats binnen dit raamwerk met soms grote ruimtelijke contrasten. In de kustzone vragen het rationele belang van de intensieve bollenteelt afstemming met natuurwaarden en de kwaliteitsslag voor de recreatieve sector.

WIERINGEN

STOLPBOERDERIJ - CULTUREEL ERFGOED

HOGE BERG TEXEL

kwaliteitenkaart
kernen

- Open water/zee
- Noordzeekust
- Waddenzeekust
- IJsselmeerkust
- Diversiteit aan landschapseenheden
- Waterspin
- Westfriese omringdijk

- Stad met compleet voorzieningenaanbod
- Groot dorp met dagelijkse voorzieningen
- Dorp met basisvoorzieningen
- Erven en agrarische linten
- Verblijfsrecreatie, huisjesparken
- N/A-weg
- Spoorlijn

- Ziekenhuis
- NS-station
- Middelbaar onderwijs
- Gemeentehuis
- Sportverenigingen
- Golfbaan
- Dierenpark/aquarium
- Cultuur/museum
- Jachthaven

COMPLEMENTAIRE EN BEREIKBARE KERNEN

De Kop kent een grote diversiteit aan woonkernen. Hoewel de regio als geheel een behoorlijk compleet voorzieningenaanbod biedt, zijn er grote verschillen wat betreft (basis)voorzieningen in gemeenten en tussen kernen onderling. Den Helder en Schagen zijn de grotere steden in de Kop en vervullen een belangrijke regionale centrumfunctie. Ze bedienen elk een deel van de Kop. Voor Texel heeft Den Burg een dergelijke functie. In deze regionale centra zijn middelbare scholen, het ziekenhuis (Den Helder) en voorzieningen op het gebied van uitgaan, winkelen en cultuur. Inwoners van Texel maken, waar nodig, gebruik van de voorzieningen in Den Helder en zijn gebaat bij het behoud van een compleet voorzieningenpakket in de havenstad.

In de gemeente Hollands Kroon is geen grote kern als duidelijk centrum, maar zijn de belangrijkste voorzieningencentra Anna Paulowna, Hippolytushoef, Wieringerwerf en Nieuwe Niedorp / Winkel. Daarnaast is er een categorie middelgrote dorpen die in ieder geval over een aantal basisvoorzieningen beschikken, zoals Middenmeer, Oudeschild, Warmenhuizen, Tuitjenhorn, Waarland en Den Oever.

Dit geldt ook voor de toeristische plaatsen langs de kust als Julianadorp en Callantsoog, waar door de bevolkingsverdubbeling in de zomermaanden vaak meer voorzieningen aanwezig zijn dan verondersteld zou worden op basis van hun omvang. In de overige dorpen komt het voorzieningenniveau door demografische ontwikkelingen en de toenemende mobiliteit steeds meer onder druk te staan.

Buiten de Kop vervullen Alkmaar, Hoorn, Heerhugowaard en Amsterdam een aanvullende functie voor wonen, werken, onderwijs en andere voorzieningen.

Het toekomstperspectief per dorp verschilt: sommige plekken zullen aantrekkelijk blijven als woonmilieu door hun landschappelijke ligging, bereikbaarheid vanaf het spoor of snelwegen of hun aantrekkelijke historisch karakter. Kustdorpen als Julianadorp, Groote Keeten, Callantsoog, Sint Maartenszee en Petten ontlenen vitaliteit aan de toeristisch-recreatieve betekenis van duin en strand. Voor andere kernen liggen er bijvoorbeeld kansen in het bieden van verschillende vormen van tijdelijke huisvesting. De stedelijke- en dorpskernen zijn en blijven belangrijke ankerpunten in het functioneren van de Kop als woonplaats en leefomgeving, als vestigingsplaats voor bedrijven en als trekpleister voor toerisme en recreatie.
In een regio als de Kop organiseren inwoners hun leven in toenemende mate in de vorm van arrangementen: voor werken, leren, recreëren, winkelen en sociale contacten zoeken ze de beste plekken in de regio. Dat levert regionale krachtlijnen en verkeersrelaties op.

Grachtengordel Den Helder

Schagen

Den Burg

De kernen van de Kop hebben te maken met (demografische) veranderingen waardoor de leefbaarheid lokaal onder druk kan komen te staan. Behoud van de kwaliteit van de dorpen en versterking van de kwaliteit in de steden als aantrekkelijke plekken om te wonen is van cruciaal belang om ook lokaal de vitaliteit te behouden. Kwaliteit van de woningen en woonomgeving komen in plaats van kwantitatieve groei. Het accent moet komen te liggen op het regionaal versterken van complementaire kwaliteiten in plaats van concurrentie tussen kernen onderling. De waarde van de kern als woonomgeving is daarbij afhankelijk van specifieke kenmerken zoals woonmilieu en woningkwaliteit; (recreatieve) voorzieningen; bereikbaarheid en de mogelijkheid van arrangementen; identiteit; betekenis van economische clusters en de kwaliteit van het landschap. Dit vraagt om regionale afstemming en integrale ontwikkelstrategieën voor de afzonderlijke kernen.

Daarnaast is de sociale cohesie en ontwikkelkracht per kern van doorslaggevend belang voor de leefbaarheid. Het onderzoek ‘sociale kwaliteit in de Kop’ (2015) heeft de sociale kwaliteit in een aantal kernen bestudeerd aan de hand van de volgende thema’s: kwaliteit van de leefomgeving; meedoen aan sociaal, economisch en cultureel leven; sociaal-economische kracht van de regio; zeggenschap en handelingsmogelijkheden. Het resultaat is een zeer divers beeld van de sociale cohesie en ontwikkelkracht per kern en vraagt om gemeentelijk maatwerk en ondersteuning.

Naast deze demografische en sociale aspecten is aandacht nodig voor de transitie naar duurzame energie, en voor maatregelen vanuit klimaatbestendigheid en meerlaagse veiligheid. De consequenties van deze duurzaamheidsaspecten zijn nog niet allemaal in beeld gebracht. Hiervoor is nader onderzoek nodig.

Kolhorn

Dorpsplein Callantsoog

Dorpskern Middenmeer

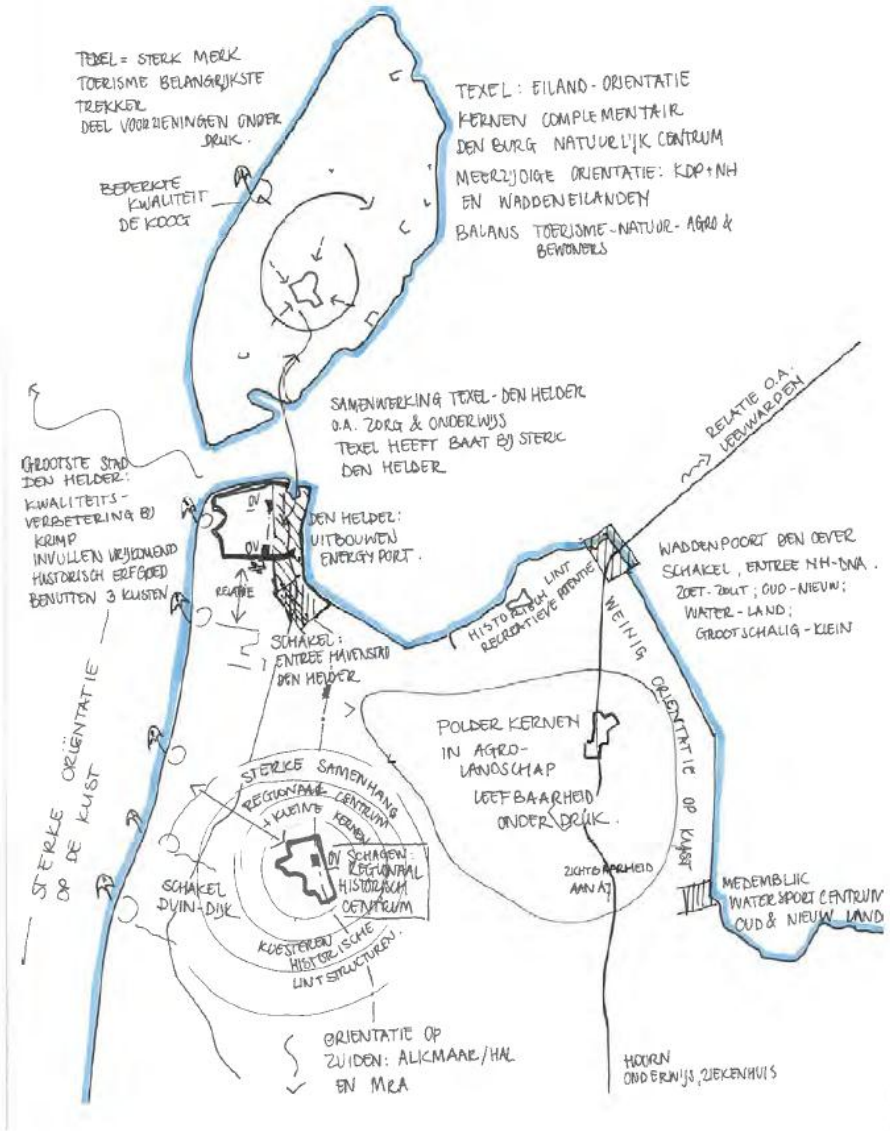

conclusiekaart kwaliteit kernen

Anna Paulowna

kwaliteitenkaart regionaal landschappelijk casco

REGIONAAL LANDSCHAPPELIJK EN RECREATIEF CASCO

Het landschap van de Kop bestaat uit vier landschapstypen: de duinen, het keileemlandschap, het Westfriese Oude Zeekleilandschap en de aandijkingen en polders. De verschillende landschapstypen liggen vaak 'koud' tegen elkaar aan: bijvoorbeeld de harde overgang van duinen naar polder het Koegras, de Zijpe- en Hazepolder naast het Westfries land en de rand tussen de keileembult van Wieringen tegen de Wieringermeer. Deze spectaculaire overgangen zijn typerend voor de Kop.

Het keileemlandschap van Wieringen en de Hoge Berg op Texel is het oudste landschapstype van de Kop. In tegenstelling tot de andere gebieden zijn deze plekken steeds bewoond geweest. De keileem is een restant van de gletsjers die hier in de voorlaatste IJstijd lagen en vormt heuvels die boven de Wadden en polders uitsteken. Het landschap contrasteert sterk met het vlakke en rationele landschap in de rest van de Kop: het keileemlandschap is kleinschalig, heuvelachtig en de bebouwing verspreid. Met name De Hoge Berg op Texel, maar ook Wieringen vormen daardoor een geliefd recreatie- en woonlandschap.

Een klein deel van de regio ligt binnen de monumentale Westfriese Omringdijk. De slingerende dijk en directe omgeving zijn een icoon van het landschap en over de dijk loopt een bekende recreatieve en cultuurhistorische route. Het landschap binnen de dijk, vooral rondom Schagen, is kleinschalig en van archeologische waarde. Andere gebieden, zoals het Geestmerambacht rond Warmenhuizen, zijn in de jaren zeventig op grote schaal door ruilverkaveling getransformeerd en sindsdien bijna even rationeel als de ontgonnen polders.

De duinstrook is in de Kop relatief smal. Van oorsprong bestond de kust uit een reeks zeegaten (Zijpe, Heerendiep) en eilanden (Callantsoog en Huisduinen). Deze eilanden zijn aan elkaar gegroeid en bedijkt, alleen het Marsdiep bestaat nog als zeegat en scheidt Texel van het vasteland van de Kop. Bij Petten en Camperduin zorgt de recent aangelegde zandige kustversterking voor een nieuw gecreëerd duin- en strandlandschap voor de Hondsbossche en Pettemer Zeewering. Op de luwe plekken tussen de populaire badplaatsen bevinden zich een aantal waardevolle natuurgebieden: de Harger- en Pettemerpolder, het Zwanenwater tussen Callantsoog en Sint Maartenszee en de Slufter op Texel aan de noordwestkust van het eiland.

In het duingebied bevinden zich ook enkele van de weinige bosgebieden in de regio, zoals ten zuiden van De Koog op Texel.

Het aandijkingenlandschap is in de luwte van de dichtslibbende kuststrook door de mens ingedijkt en ingericht. Het voornaamste doel van de landaanwinning was landbouwproductie en het tegengaan van verstuiving. De polders kenmerken zich door hun grootschalige orthogonale structuur, lange rechte wegen en vaarten en openheid. Tussen de polders zijn er wel verschillen in ouderdom, het ontwerp en de landschappelijke kwaliteit. De Zijpe is een renaissancepolder met de monumentale Grote Sloot. De Koegras- en Anna Paulownapolder zijn sobere productiepolders uit de 19e eeuw.

De polders zijn veroverd op de zee en dat is op veel plekken nog terug te vinden in opvallende grillige lijnen in het polderlandschap: afgesloten Wadkreken als het Lage en Hoge Oude Veer en de nollen in de Callantsoger, Eijerlandse en Koegraspolder. De rationele opzet van de polders maakt verder dat er alleen in overhoeken en restzones tussen polders ruimte is voor meer natuurlijke functies. Op die plekken, zoals de grenszone tussen twee polderstructuren en gebieden met een slechte grondslag bevinden zich dan

ook grotere groenblauwe structuren: het Robbenoordbos in de noordelijke Wieringermeer; het Dijkgatsbos ter plaatse van de dijkvernieling door de Duitse bezetter in 1945; het Amstelmeer en de aansluitende vaarten en kanalen die restanten zijn van het voormalige zeegat tussen Wieringen en de Anna Paulownapolder

Grote Sloot, Haze- en Zijpepolder

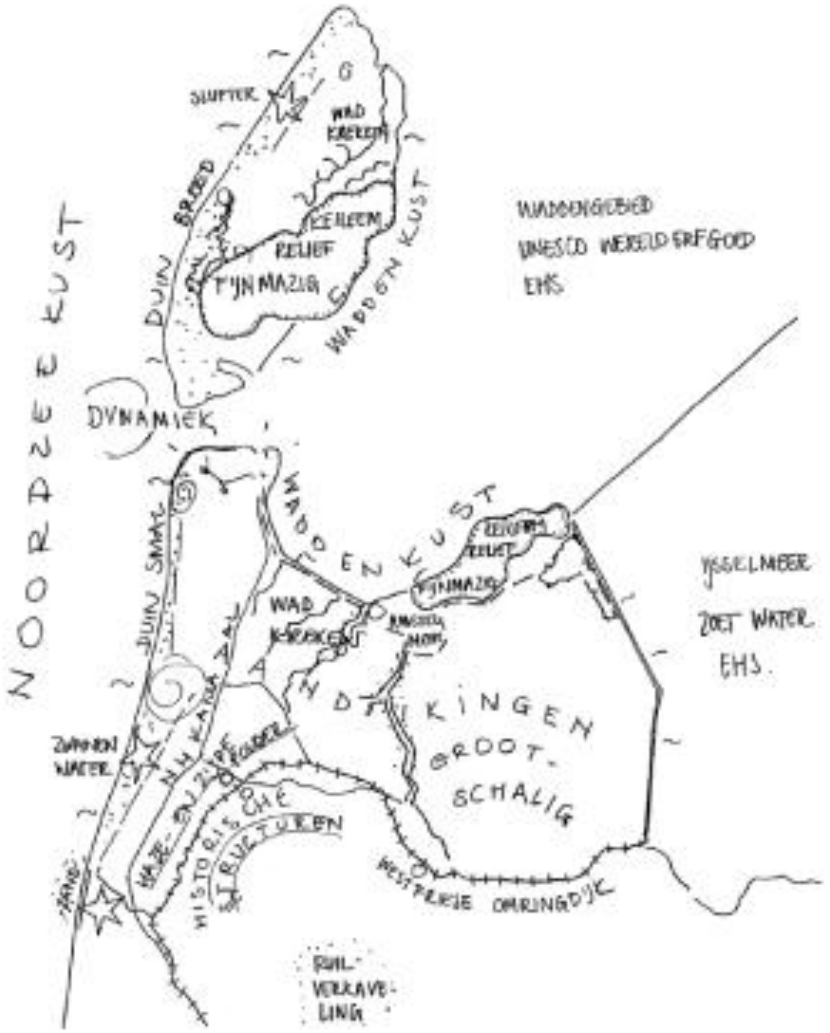

conclusiekaart kwaliteiten regionaal landschappelijk casco

Waardkanaal, westelijke rand Wieringermeer

Bierdijkerweldweg, Wieringen

Noordzeekust Camperduin

Rondom de strak begrensde kusten van de Kop ligt de grootste en belangrijkste natuurwaarde van de regio: het continentaal plat van de Noordzee, het kwetsbare Waddensysteem en het grote open zoetwaterreservoir van het IJsselmeer. Het Balgzand tussen Wieringen en Den Helder is een restant van het Waddenlandschap dat hier lag vóór de aandijkingen. De zeegaten ten zuidwesten van Texel zijn uiterst dynamische gebieden waar de kustlijn jaarlijks verandert, zoals de zandplaat Noorderhaaks ('Razende Bol' in de Volksmond) die als buitendelta langzaam richting Texel groeit. Dit is één van de meest natuurlijke landschappen van Nederland met een unieke flora en fauna.

Strandhuisjes Julianadorp

De kusten, de (voormalige) eilanden, de open wateren en de bijzondere water- en dijkstructuren zijn dan ook het belangrijkste visitekaartje op het gebied van recreatie en landschappelijke kwaliteit. Deze gebieden zijn met langzaam verkeerroutes met elkaar verbonden. De toeristische functie van de Kop biedt draagvlak voor een aantal voorzieningen van regio-overstijgend belang. Bijvoorbeeld de musea op Willemsoord en Kijkduin in Den Helder, Kaap Skil in Oudeschild en Ecomare op Texel, het Wieringer Eilandmuseum, de markt in Schagen en de jachthavens aan IJsselmeer, Waddenzee en Amstelmeer. De Afsluitdijk is een icoon van de Nederlandse strijd tegen het water en wordt in het kader van het programma De Nieuwe Afsluitdijk de komende tijd versterkt en aantrekkelijker gemaakt. Tot slot zijn er bestemmingen die direct gerelateerd zijn aan de toeristische functie van de Kop: dieren-tuinen als Blanckendaell en Hoenderdaell en de golfbanen in De Cocksdorp, Winkel, Dirkshorn en Julianadorp.

Kaap Skil, Oudeschild, Texel

De afgelopen jaren is met publieke partijen, particuliere initiatiefnemers en maatschappelijke partijen gewerkt aan Groen in de Kop (GINK). Dit is een programma waarbij voor groen- en recreatieprojecten in de Kop zogeheten quick wins zijn opgepakt. Het doel hiervan is de regio landschappelijk aantrekkelijker te maken, ter versterking van de ecologie en economie van de regio. Het gaat dan om 'activiteiten' waarvan besluitvorming voor 2016 plaatsvinden en uitvoering voor 2020 is afgerond. Voor de quick wins Groen in de Kop met provinciale bijdrage, blijkt dat het overgrote deel van de quick wins inmiddels gerealiseerd of in uitvoering zijn.

Kaart Groen in de Kop

BEPERKINGENKAART

In de bijlage is een beperkingenkaart opgenomen die laat zien welk type (beleidsmatige) beperkingen gelden.

BIJLAGE - BEPERKINGENKAART

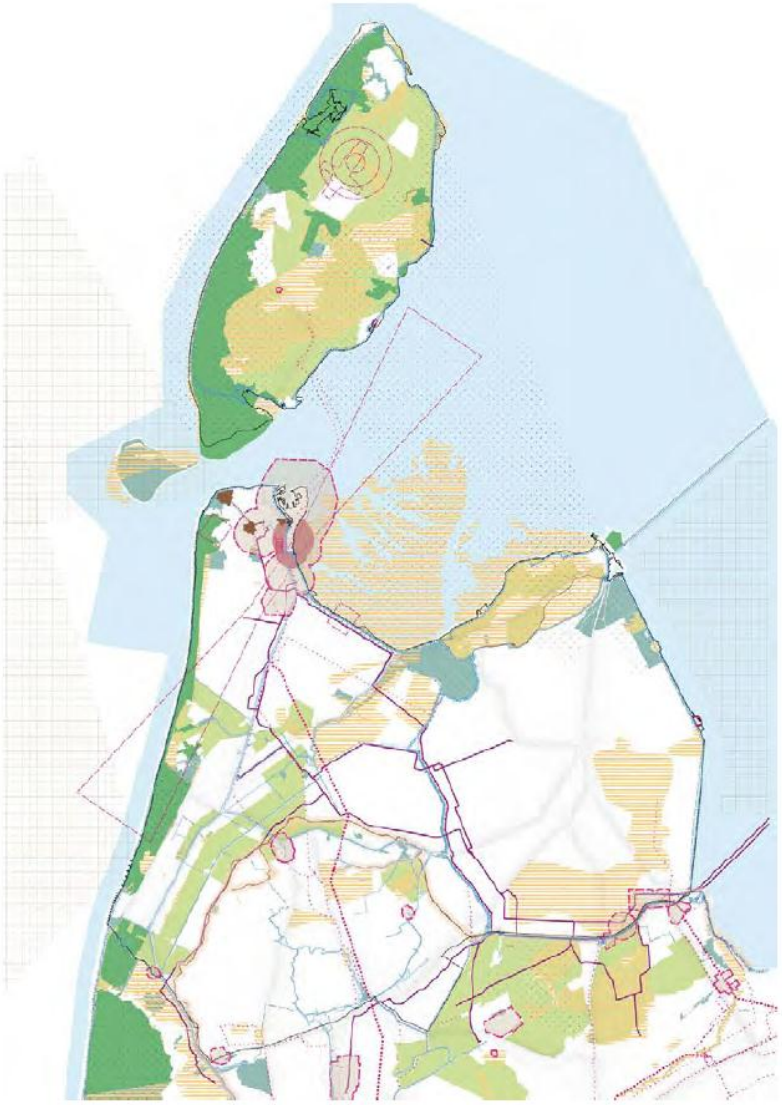

- Open gebied
- Schietgebied
- NATURA 2000
- Weidevogelleefgebied
- Aardkundig monument
- Aardkundige waarde
- Ontwerp EHS 2014
- EHS Grote Wateren
- Grondwaterbeschermingsgebied
- Gasleiding
- Hoogspanningskabel/leiding
- Geluidscontour spoor, N- en rijkswegen
- Funnel De Kooy/ Radar Den Helder
- Munitiezone
- 50 dB(A) risicocontour industrie
- Stiltegebieden
- Westfriese Omringdijk, Wierdijk (prov. monument)
- Stelling van Den Helder
- Primaire waterkering
- secundaire waterkering

Beperkingenkaart
De beperkingenkaart laat zien welk type (beleidsmatige) beperkingen gelden.

COLOFON

Het regionaal Ambitiedocument is aan de hand van de ambtelijke handreiking Ruimte voor Vraag van de provincie Noord-Holland opgesteld door de gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Schagen en Texel.

Oktober 2015

Tekst, afbeeldingen en vormgeving:

Kerngroepleden:

gemeente Den Helder:
Wim Vermeulen
Frits op ten Berg

gemeente Hollands Kroon:
Grada van Deutekom
Myra van Munster

gemeente Schagen:
Jan Paasman

Gemeente Texel:
Eveline Lindenbergh
Ilse Boerdijk

ATTRACTIEVE NOORDZEEKUST -

WADDENBAAI

SEEDVALLEY & HET WESTFRIES LANDSCHAP

OFFSHORE MAINTENANCE & ENERGYPORT

GROOTSCHALIG ENERGIE- EN PRODUCTIELANDSCHAP